

DOMOLJUB



Ishaja vsak četrtak. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K). — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Karočnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 21.

V Ljubljani, dne 22. maja 1913.

Leto XXVI.

Brezobzirnost in surovost.

Binkoštno praznike je praznovalo nemško katoliško vseučiliško društvo »Karolina« v Gradcu svojo petindvajsetletnico. Prišlo je mnogo gostov, tudi z Nemškega, kjer je število katoliških študentovskih društev že mnogo večje, nego pri nas, in kjer imajo katoliški katoličani tudi precej več življenja, nego pri nas.

Liberalci, zlasti liberalni študentje, so zasikali jeze, da se katoličani sploh upajo v Gradcu na dan. Pokazali so, kaj zna njihova strast. Na ostuden način so v plakatih, ki so jih nabili na ogle, sramotili katoliške dijakke in hujskali proti njim. Ko so ti v sprevedu s svojimi gostmi vred korakali v cerkev, so jih napadli s palicami, gnili jajci in divjim vpitjem. Veliko število jih je bilo ranjenih, nekaj celo hudo, domala vsi so prejeli kako znamenje nemške liberalne omike.

Zastopniki katoliških dijaških društev iz nemške države so nato šli k cesarskemu namestniku se pritožiti in zahtevati varstva, češ, da si ga sicer poiščejo potem nemškega poslanika. Nato je namestnik ukazal vojaštvu, naj poskrbi za red, kar se je tudi zgodilo.

Nekaj mesecev je komaj minulo, kar so nemški nacionalni dijaki v Inomostu do mrtvega pobili katoliškega študenta iz južnih Tirol. Kako strastni so proti našim v Gradcu in na Dunaju, so že tudi večkrat na najsurovejši način pokazali.

Po ti poti se ne more priti daleč. Druga se pač ne doseže, nego da se tako obnašanje gabi vsakemu poštemu človeku in da neče s takimi ljudmi imeti nobene zveze. Če kdo Nemca malo hujše pogleda, se že začne kričanje o napadih na nemški narod in razgiblje se ves svet; sami pa smejo menda vse.

Komur je pravica njegova moč, kdor ne pozna nobene druge postave, kakor svojo pest, je sicer nevaren, toda obenem na poti, da se sam ujé. Pride čas, ko je osamljen, slab, in potem izkuša na sebi, kar je prej delal drugim. Ko bi se hoteli v svojo lastno korist, v skrbi za same sebe Nemci učiti teh resnic, ko bi hoteli premišljevali bridke izkušnje, ki jih že imajo in ki se jim vsak dan množe, bi bilo v prvi vrsti zanje bolje. Liberalni študent v Gradcu dela to, kar počenja liberalna nemška politika v naši državi proti katoličanom in proti Slovanom že leta in leta. Brezobzirna je, surova v vseh ozirih. Potem se pa čudi kdo, da zatiranci vstajajo, se združujejo in odbijajo napade.

Nemške brezobzirnosti na Koroškem, Štajerskem in celo na Kranjskem zgledov je preveč in predobro znanih, da bi jih nam bilo treba opisovati. Pač pa hočemo tukaj opozoriti na Bosno in Hercegovino. Pri tožujejo se marsikje, češ, da je v Bosni in Hercegovini premalo misla za našo državo, in nemški časopisi kaj radi govore o tem, da je med tamošnjim ljudstvom premalo hvaležnosti. Poglejmo si no razmere, kakršne so! Petsto let je gospodaril Turek nad temi kraji. Roboval je kristjan, in nešteto krivic je izkušal; s krypto mu je pisana zgodovina. Toda Turek kristjanu, ne pomohamedanjenim begom in agom ni vsiljeval svojih ljudi, ne svojega jezika. Ko so naši vojaki primarširali v Bosno in Hercegovino, so jo našli do zadnjega moža vso enega rodu, enega jezika, razen nekoliko španjolskih judov, ki so pa vsi govorili hrvaški. Tudi mohamedanci so bili sami Hrvati, Turka po rodu ni bilo nikogar.

Pa pojdi zdaj v Bosno, odkar je 35 let sem pod našo upravo. Na železnicah, pri pošti, po sodnih in političnih uradih dobiš vse polno Nemcev, tudi takih, ki ne znajo hrvaškega jezika. Po mestih — trgovci, bankirji, tovarnarji — vse nemško. Prvi, ki so v Bosni krenili na nemško plat, so

bili judje. Danes je Bosna in Hercegovina že prepletena z Nemci in že hočejo zase tudi v postavah posebnih pravic.

Domačin, ki prosi za kako obrtno dovoljenje, čaka in čaka; tujec se komaj oglasi, pa že dobi, kar hoče. Ljudstvo to vidi in čuti; boli ga, da se prezirajo njegovi in podpirajo drugi. Iz tega se pa rodi nezadovoljnost in ž njo še marsikaj drugega, kar državi ni v korist. To ljudstvo, ki je našega cesarja ob prihodu v Bosno pozdravljalo kot svojega rešitelja, ne mara te nemške povodnji in odklanja nemško je-robstvo, ki se mu vsiljuje. Ne bi nihče preziral Nemca, ko bi ne nosil svoje brezobzirnosti povsod s seboj. Nihče bi se ne izpodtikal nad njim, ako bi iskal zaslužka s svojim delom, tega pa ne prenesemo ne mi, ne Bošnjaki, da bi Nemec že zato, ker je Nemec, komandiral in zaničeval vse, kar ni njegovega.



Kmetijski pouk pri vojakihi.

Pred par leti se je veliko govorilo in pisalo o tem, da se vpeljejo pri armadi razni kmečki tečaji, pri katerih se bodo kmečki fanti učili umnega kmetijstva. V resnici so ostali ti tečaji samo na papirju; pri vojakihi ne vé živa duša ničesar o kakem kmetijskem poduku. Naši fantje vsaj, ki nosijo vojaško suknjo, ne vedo ničesar o kakih poučnih tečajih. In vendar nima naš fant nikoli tako lepe prilike za spoznavanje in poduk gospodarstva, kakor ravno pri vojakihi.

Vzemimo poletne velike vojaške vaje, ki so vpeljane v avstrijski armadi. Naši fantje prepotujejo ob tem času najmanj dve deželi. Tu se vidijo razna podjetja, vzorna gospodarska posestva, vsake vrste obratne zadruge, naprave za namakanje travnikov, izsuševanje močvirnih polj, razne gospodarske stroje. V zadnjem času

ravno elektrika silno napreduje in električne naprave in razni stroji kar rastejo iz tal.

Potem ima vojaštvo takozvane garnizijske vaje. Tu ima kmečki fant veliko priliko in priložnosti, da kaj novega vidi. Odmore med temi vajami bi se morali izkoristiti v ta namen, da se pregledajo in ogledajo pašniki, gozdni, sadni nasadi in druge kulture.

Kako široko polje se odpira moštvi v tem pogledu. Moštvo naj bi se opozarjalo na bližnjo okolico, v kateri ima vojaštvo svoj sedež.

Fantje bi se poučili o raznih pasmah živine, ki se tu redi. Razložila naj bi se kakovost zemlje, pojasnilo obdelovanje polja in opozarjalo na povoljne uspehe raznih sadežev. Zanimiv bi bil pouk pridelave raznih žit, način obdelovanja zemlja. Kako lahko bi se ob taki priložnosti pojasnili gospodarski stroji ene in druge vrste in njih vpeljava pri obdelovanju itd.

Kmetijske šole in gospodarska društva ter posestniki bi bili gotovo voljni pomagati z raznimi podatki in nasveti k dobri stvari.

Pa ne samo pri vojaških vajah se nudi lepa prilika za gospodarski pouk, tudi vobče bi vojaška uprava lahko mnogo storila z naročevanjem gospodarskih listov in knjig, pisanih v moštvi razumljivem jeziku. To bi ne napravljalo velikih stroškov in razni činitelji bi šli armadi gotovo na roko.

Na ta način bi se ohranila v fantih ljubezen do rodne zemlje in kmečkega stanu. Danes pa se godi ravno nasprotno. Še tista mala trohica ljubezni do zemlje, ki jo prinese fantje v kasarno, jo zaduši vojaško življenje. Fantje, ki zapuščajo po odslužitvi vojaške, se kar drenjajo k financarjem, policajem, žandarmeriji, k železnici, domov na kmetijo pride le malokdo. Največ jih pa gre v Ameriko in pokaže fige domovini in vojaštvu. Ali ni to žalostno in škodljivo za našo zemljo in obrambo države?

Število pridnih in zvestih kmečkih delavcev se vedno bolj krči, mesta in tučina se pa polnijo na račun kmečkega življa. Dobro bi bilo, ako bi naši poslanci takrat, ko se dovoljujejo novi davki za vojaške namene v državnem zboru, posvetili v te razmere in z odločno besedo zahtevali, da se te razmere preurede in v naših kasarnah gospodarski pouk vpelje.

Novi časi v ameriških Zedinjenih državah.

Vsi gospodarski in politični časopisi prinašajo zanimiva poročila o novih potih in novi gospodarski politiki, katero je začel na novo izvoljeni predsednik Zedinjenih držav, Wilson.

Glavno politično vprašanje v državi je bilo že nekaj let sem uspešen boj proti trustom in kartelom. Zadnja dva predsednika Roosevelt in Taft sta bila pristaša republikanske stranke. Pod njima so se delale stroge postavbe zoper truste, toda kdor je poznal tamošnje sodno postopanje, je že naprej vedel, da je vse to le pesek

v oči, da iz cele stvari ne bo nič. V resnici se nobena teh postav proti trustom ni dala praktično izvesti in trustov ni zadela prav nobena škoda in kazen.

Vodstvo republikanske stranke je bilo v rokah trustov. Denar je sveta vladar, malokje pa je njegova vlada tako trdna kot ravno v Ameriki. Največji bogataši so bili zbrani v glavnem odboru republikanske stranke, ti so krepko podpirali krajevne odbore svoje stranke z denarjem, pa tudi z dobrotelnimi napravami so skrbeli za govornike in časopise. Zato so morali poslanci in predsednik, ki so bili izvoljeni na ta način, tudi tako plesati, kakor so jim godli denarni bogatini. Na videz silno stroge, v resnici čisto nič nevarne zakone proti trustom so lahko delali, dejansko se pa v škodo trustom ni smelo nič narediti.

Zedinjene države imajo silno visoko carino. Na uvoz industrijskih in konsumentnih izdelkov je naložena tako visoka carina, da tuji trgovci ne morejo blizu, domači fabrikantje lahko določajo cene, kakor se jim ljubi. Da si sami med seboj s konkurenco ne tlačijo cen, so združeni v truste in kartele. Trusti so položaj tudi pošteno izrabili, spravljali so ogromne dobičke, ljudstvo pa je moralo trpeti vsled velike draginje. Že Taft je bil izvoljen leta 1908., ker je obljubil, da bo izboljšal carinsko tarifo. Leta 1909. se je res izdal neki tarif, ki bi bil moral carino znižati, pa jo je še zvišal. Mase ljudstva so začele uvideti, da jih republikanska stranka samo vleče, pri zadnjih volitvah konec lanskega leta so z ogorčenjem vrgle Tafta, zapustile republikansko stranko in za predsednika Zedinjenih držav je bil izvoljen z veliko večino kandidat demokratične stranke Wilson, ki je obljubil, da bo znižal carino in s tem vrgel neomejeno gospodarstvo trustov.

Dne 7. aprila je predložil Wilson kongresu v Washingtonu nov načrt carinske tarife. Če se ta zakon sprejme, bodo prosti carine: moka, usnje, čevlji, sedlarsko blago, kmetijsko orodje in stroji, žebli, žica, žveplo in še mnogo drugega blaga; nekateri tarifi se bodo znižali za polovico, zlasti za predilne izdelke. Ker bo vsled znižane carine imela država manj dohodkov, je v novem načrtu tudi osebno dohodninski davek od dohodkov nad 4000 dolarjev, obenem se misli na zvišanje carine na opojne pijače, svilo, drage kamene, demante itd.

Gotovo bodo trusti skušali te načrte prekrizati z zlatom in zanimiv bo ta boj ljudstva in demokratične stranke s kraljem dolarjem. Denar je sila, s katero se dá mnogo doseči, toda tudi gnjev izkoriščanega, tlačenegega ljudstva ima veliko moč.



Političen pregled

AVSTRIJSKI DRŽAVNI ZBOR.

Zbornica spet sklicana. — Vzrok nedelavnosti. — Zunanji položaji.

Kmalu bi pozabili, da imamo v Avstriji tudi državni zbor, tako malo se je slišalo

zadnje čase o naši zbornici. Lansko leto, ko se je šlo za brambno predlogo, takrat je bilo mnogo hrupa. Nastopila pa je balkanska vojna s svojimi nevarnostmi in zbornica je mirovala. Sicer so imeli odseki mnogo sej, a na zunaj se zbornica ni pokazala s svojim delom.

Tudi sedaj po tako dolgem času so se mnogi bali sklicati državni zbor. Vzrok strahu je bil v tem, ker so se bali dajati zbornici odgovor za svoje delovanje v zunanjih zadevah naše monarhije. So pa tudi mnogi starokopitni ljudje, ki nočejo razumeti, da bi smel državni zbor govoriti v kaki važni stvari. To so taki ljudje, ki so splohi proti državnemu zboru.

Taki starokopitneži so mnogo krivi, da državni zbor pri nas tako malo deluje. Je pa še drugi, važnejši vzrok. In ta je vsa ustava naše države. Naša monarhija je deljena na dva dela: v avstrijsko in ogrsko polovico. Nemci in Madžari so si razdelili vse narode, da bi lažje gospodovali. In ta premoč Nemcev in Madžarov, ta je vzrok vednim preprirom; ti pa ovirajo delo v zbornicah. — Če hočemo, da se Avstrija okrepi, treba je, da se izpremeni vsa njena ustava. Da tako ne gre dalje, poučili so jo najboljši zunanji dogodki v času balkanske krize.

Avstrijski državniki so se v sedanjih težkih časih slabo obnesli. Avstrija je bila povsod tepena, ne sicer z orožjem, a tem huje pri raznih konferencah. Njen ugled je padel povsod. Ni čuda, da se razni ljudje boje poslancev in državnega zbora. In res bo sedaj eno prvih del zbornice, da izpraša vest našim državljanom. Vršila se bo ta teden proračunska razprava in ob tej priliki bodo poslanci zavzeli svoje stališče nasproti naši zunanji politiki. Stavili so tudi mnogo vprašanj, interpelacij, na katere bodo morali ministri odgovoriti.

Dvoboj v avstrijski armadi.

Pred par tedni se je vršil na Dunaju dvoboj med nekim stotnikom in nekim nadporočnikom. V tem dvoboju, ki je nastal radi nekega razžaljenja, je stotnik nadporočnika do smrti obstrelil.

Radi tega surovega dejanja je zavladalo splošno ogorčenje, to pa tembolj, ker je ta dvoboj dovolila vojaška oblast. V naši armadi je namreč dvoboj ne samo dovoljen, ampak včasih celo zahtevan. Pripomniti je, da nikjer v nobeni vojski ne vladajo v tem oziru tako surevi nazori, kakor pri nas.

Razumljivo je, da so poslanci radi tega razburjenja, zlasti katoliški. Vložili so zato interpelacijo na domobranskega ministra, da se opraviči radi takih razvad v armadi. Podpisalo je to interpelacijo čez sto poslancev.

Naši poslanci.

Ko so prišli naši poslanci skupaj, so se takoj zavzeli za potrebe našega ljudstva. Naj na kratko omenimo nekatere stvari.

Ker so v in o g r a d n i k i letos trpeli toliko škode, so naši poslanci pozvali vlado, naj priskoči kmetom na pomoč z odpisom davka, z brezplačno podelitvijo galice in žvepla itd. Poslanec Povše je še posebej šel k poljedelskemu ministru.

Druga velika nesreča za nekatere kraje je, da je toliko moških pod orožjem v tem času, ko je toliko dela. Zato se je slovensko-hrvaški klub zavzel za odpust rezervistov.

Izmed drugega omenimo Krekov nujni predlog za pogorelce v Zlatem polju in Gostinčarjev za preosnovo idrijske realke.

DRUGI POLITIČNI DOGODKI V AVSTRIJI.

Gališki deželni zbor razpuščen. — Nov namestnik.

V Galiciji so vedni prepripi med Rusini in Poljaki. Zadnji čas so se množili boji posebno radi preosnove volilnega reda za gališki deželni zbor. Ker se niso mogli Rusini in Poljaki na noben način sporazumeti in je bilo nadaljno delo v deželnem zboru nemogoče, je vlada deželni zbor razpustila in razpisala nove volitve.

Radi bojev za volilno preosnovo odstopil je tudi doseđani gališki cesarski namestnik. Na njegovo mesto je imenovan grof Koritovski, ki je bil enkrat že tudi avstrijski finančni minister.

Nemški krščanski socialci. — Šulferajn in dunajski župan.

Nemški krščanski socialci so bili pred zadnjimi državnozbornimi volitvami najmočnejša nemška stranka. Dokler so bili še slabi, so bili res krščanska stranka in tudi Slovanom pravični. Ko so prišli na površje, pa so začeli zatirati Slovane kakor drugi Nemci. Vedno bolj so postajali iz prave katoliške stranke samo narodna stranka. To pa jih je pokopalo. Pri zadnjih volitvah so bili silno tepeni.

Upanje je bilo, da jih to izmodruje, a zadnji dogodki kažejo, da se je sovraštvo do Slovanov tako zajedlo v njihove vrste, da slepo drve v pogubo. Na Dunaju je imelo nemško društvo, ki ima namen pomemčevati slovanske otroke, takoiimenovani Šulferajn, svoj občni zbor. Na ta občni zbor je prišel dunajski župan, ki je krščanski socialce, in govoril proti Slovanom. Enako kot on družili so se na tem občnem zboru z liberalnimi Nemci tudi drugi krščansko-socialni poslanci.

S tem postopanjem svojih poslancev so mnogi katoliški Nemci zelo nejevoljni, zlasti radi dogodkov v Gradcu.

Pretep v Gradcu. — Nestrpnost liberalcev.

V Gradcu je imelo neko katoliško nemško dijaško društvo svojo slavnost. Prišlo je mnogo tujih gostov celo iz nemške države. Toda graški liberalni študentje so jih sprejeli s strašnim zasramovanjem. Na cesti so pljuvali nanje, metali vanje jajca, jim trgali obleke itd. Na vse mogoče načine so kazali svojo nemško oliko proti svojim tovarišem, ki še drže na svojo vero.

To postopanje graških liberalcev je razburilo vse katoliške Nemce. Zato pa zamerijo mnogi dunajskim poslancem, da se bratijo z liberalci samo, da bi pritiskali Slovane. Upajmo, da bo tudi med Nemci zmaga katoliška misel nad sovraštvom do Slovanov.

AVSTRIJA IN BALKAN.

Avstrijski rezervisti.

Ministrski svet se je bavil v eni svojih sej o odpustu rezervistov z naše južne meje. Napetost med Črnogoro in Avstrijo je zaenkrat odstranjena in ni prave potrebe, da bi imeli toliko vojaštva še nadalje ob meji. Vendar ni ministrski svet o odpustu nič gotovega določil. Vojni minister Krobatič je samo to izjavil, da se v kratkem odpusti letnik 1909, to je okrog 30.000 mož. Mislijo pa kmalu odpustiti tudi nadomestno rezervo.

Izjemno stanje v Bosni odpravljeno.

Da je vsa vojna nevarnost pri kraju, priča dalje tudi to, da so odpravili v Bosni in Hercegovini takoiimenovano izjemno stanje. Te odredbe so jasna priča miru. — Če se še razmerje med balkanskimi zavezniki ugodno poravnava, vrnejo se povsod redne razmere.

Ada Kaleh — nov avstrijski otok.

Na meji med našo državo, Srbijo in Rumunijo leži sredi reke Donave, ki je tam silno široka, otoček z imenom Ada Kaleh. Včasih je bil ta otok turška trdnjavnica, ki je branila prehod čez reko. Ko je morala leta 1878. Turčija pustiti te kraje, niso diplomati tega otoka nikomur zapisali. Ostal je tako brez pravega gospodarja; vladalo ga je par turških uradnikov.

Ta otoček je sedaj naša monarhija priklopila svojim deželam ali kakor pravimo, anektirala. Poslala je na otok svoje uradnike in 150 orožnikov in ti so otok slovesno proglasili za avstrijsko last.

Da so naši otoček zasedli, je vzrok ta, ker bi sedaj najbrž drugače pripadel Srbiji. Turki namreč hočejo zaveznikom odstopiti vse ozemlje zahodno od črte Midija — Enos. Torej bi tudi ta otoček dobili zavezniki. In ker je ravno na srbski meji, bi postal srbski. — Turki pravijo, da se bodo raditega pri velevlasteh pritožili.

Skader v rokah velesil.

Poročali smo že, da so odposlale velesile svoje čete, da zavzamejo Skader. 15. t. m. so res prikorakali v mesto, ki so ga jim Črnogorci izročili. Črnogorski poveljnik je nagovoril poveljnika mednarodnih čet in mu predal trdnjavo. — Črnogorci so nato odkorakali, čete združenih velesil pa so zavzele vse pozicije. — Poveljstvo nad mestom ima angleški admiral.

BALKANSKI ZAVEZNIKI.

Razmerje med zavezniki. — Srbski upi in srbske zahteve.

Upanje je že bilo, da se bo spor med balkanskimi zavezniki mirno poravnal zlasti vsled posredovanja Rusije. Toda zopet se kaže, da je nasprotje ne vedno manjše, ampak raje večje. Tudi posredovanja Rusije in njene razsodbe Srbi in Bulgari najbrž ne bodo poslušali. Vsa poročila z Balkana govore o grozeči vojni med zavezniki.

Bulgari so pripravljeni za mirno poravnano na podlagi pogodbe, ki so jo napravili Srbi in Bulgari pred vojno s Turki. Toda Srbi hočejo več. Najmanj, kar hočejo imeti, je Makedonija, kar je leži na desni

strani reke Vardar. Ta reka teče nekako v sredi Makedonije in kraji ob njej so najbolj rodovitni.

Srbi upajo, da dosežejo, kar hočejo imeti. Računajo namreč na to, da se Bulgari ne bodo mogli braniti s svojo vojsko. Ker so namreč Bulgari v vojni s Turki največ trpeli, so tudi njihove vojne moči najbolj izčrpane.

Odločnost Bulgarov.

Bulgarski listi vsi pišejo, da žele mirne poravnave. A vsi so tudi odločno za to, da Bulgarija dobi, kar ji gre po vsej pravici. Bulgarski vladni list »Mir« piše: Če se Srbija ne bo držala pogodbe, je to izdajstvo, ki ga Bulgari ne bodo odpustili Srbom nikoli. Bulgarija se raje odpove Odrinu, kakor da bi se podvrgla sramoti, da v bulgarski Makedoniji zavlada Srbi. Bulgari se tudi raje odpovedo zvezi kakor Makedoniji.

Spopadi med grškimi in bulgarskimi četami.

Kako je vse napeto med zavezniki, pričajo posebno spopadi med bulgarskimi in grškimi četami. Severno od Soluna zbirajo Grki in Bulgari svojo armado. Med posameznimi oddelki je prišlo zadnje dni do ostrih spopadov, v katerih je bilo ubitih mnogo vojakov na obeh straneh. — Vladi grška in bulgarska skušata take spopade preprečiti.

Izgube zaveznikov.

O izgubah, ki so jih trpeli zavezniki v vojni s Turčijo, so izšli sledeči podatki, ki so kolikor toliko zanesljivi.

Bulgarija je izgubila v vojni 32.000 mrtvih in 53.000 ranjenih, 3100 vojakov je bilo ujetih. — Srbija je imela 20.000 mrtvih in ranjenih skupaj. — Grška 11.000 ranjenih in mrtvih skupaj. — Črnagora pa 7000 mrtvih in ranjenih. — Iz tega je jasno, koliko več so Bulgari storili proti Turkom, ko vsi drugi skupaj.

NAPETOST MED JAPONCI IN ZDRUŽENIMI DRŽAVAMI.

Med severno-ameriškimi Združenimi državami in Japonci je prišlo zadnje čase do velike napetosti, ki je začela Amerikance skrbeti. Gre se za star spor med Japonci in vlado v Kaliforniji. Tam namreč ne puste japonskim naseljencem, da bi tam stalno ostali. Predsednik Wilson deluje zelo na to, da se spor prepreči, a v Kaliforniji je razpoloženje proti Japonski močno. Boje se, da nastanejo resni zapletljaji.



Tužna slika hrvaškega ljudstva v Slavoniji.

Neki prijatelj našega lista nam piše:

Bil sem sedaj eno leto na Hrvaškem v raznih krajih in videl na svoje oči tamošnje tužne razmere. Pri nas se morda ta ali oni čudi, kako je mogoče, da vlada na Hrvaškem absolutizem. Ali kdor je videl tamošnje razmere, se temu ne čudi. Hrvaški narod je takorekoč že ubit. Gospodarsko stoji na sila slabih nogah, bogataši, trgovci in obrt-

niki in fabrikanti so skoro sami Madžari in Nemci in Židovi, koji poslednji drže seveda z Madžari, uradništvo se ne sme ganiti, kmet je čisto neveden in strašen siromak. Poleg tega je celi narod hrvaški silno pokvarjen, zlasti v Slavoniji, kjer nočejo niti otrok imeti. Veliko boljši so pa Primorci in Dalmatinci.

K vsemu temu je hrvaški seljak še len in sila potraten, če ima le s čim, a inteligenca pa živi v veselju, kakor da jim je jutri iti na vislice.

V teh razmerah delajo Madžari na madžarizacijo na vseh koncih in krajih, posebno z železnicami, kjer se niko ne sprejme v službo, ki ne zna madžarski.

Če bo šlo to tako naprej, je hrvaški narod še prej izgubljen, ko slovenski. Za rešitev hrvaškega naroda je treba mnogo dela, kakor se iz tega lahko vidi. Predvsem bi bilo treba poslati k nam duhovnike, da bi se pri nas učili organizacije in potem doma moralno okrepili in povzdignili ljudstvo in njegovo voljo, katero nemoralnost strašno uničuje.

Drugo, kar bi bilo Hrvatom nujno potrebno, so mali kreditni zavodi, posojilnice, kjer bi seljak lahko in brez velikih stroškov dobil v silo denar. Sedaj si ga navadno izposojuje od židov in to na menice na procenote od 200%! Kmet si n. pr. izposodi 10 K, a čez mesec dni mora vrniti 20 k r. n. Če tega ne more plačati, se mu naredi nova menica na 40 K in tako naprej, dokler ne pride posestvo na licitacijo in židom ali švalom v roke, Hrvat gre pa v Ameriko. Ali če Slovenci te organizacije Hrvatov ne vzamejo sami v roke, Hrvati ne bodo storili nič, ker so preletargični in apatični za ljudski blagor, pa si tudi pred Madžari ne upajo.

Listek

V deveti deželi.

Iz angleščine po Rider Haggardu prevel I. M.

(Dalje.)

Vendar pa jih je bilo še mnogo, ki so se borili z navadnim mirnim pogumom in že samo to je bilo dovolj, da nas premagajo. Položaj je postal še nevarnejši, ko je Makenzi ravnokar izpraznil svojo repetirko in je nek divjak planil z mečem nadenj. Anglež je vrgel puško preč, zgrabil svoj veliki kuhinjski nož (revolver mu je v boju padel izza pasu) in se vrgel na nasprotnika. Kmalu sta bila na tleh, a kako se je boj končal, nisem mogel čakati, ker sem imel sam s seboj dovolj opravila.

Boj se je majal semintja in položaj je postajal za nas vedno resnejši. Prav tedaj, v največji sili, pa se je zgodilo nekaj, kar je nagnilo srečo na našo stran. Umslopogas je slučajno ali na-

menoma prodril goste vrste in se lotil nekega velikega Masajca. Med tem se pa zaletel vanj nek drugi bojevnik ter ga z vso močjo s sulico sune med pleča. Sulica pa je zadela ob močno jekleno srajco ter odletela, ne da bi jo prodrila. Masajec je ostrmel in obstal za trenutek kakor okamenel, nato pa zavpil na vsa usta:

»Zlodeji so — začarani, začarani!« Vrgel je sulico proč ter se spustil v beg. Prestregel sem ga s svinčenko, Umslopogas je pa s sekuro razčesnil glavo svojemu nasprotniku. Groza je obšla ostale.

»Začarani so! Začarani!« so vpili, se v divjem strahu razkropili na vse vetrove in mnogi pustili celo sulice in ščite.

Ni treba, da bi podrobneje opisoval konec boja. Bilo je veliko, krvavo klanje, v katerem nikdo ni poznal prizanašanja in usmiljenosti. Le en dogodek je vreden, da ga omenim. Ravno sem mislil, da je vse končano, kar se izpod kupa padlih izmota neranjen Masajec ter jo kakor blisk udere proti kraju, kjer sem v tistem trenutku stal jaz. Vendar ni bil sam; takoj za petami mu je sledil Umslopogas. Ko sta se mi približala, sem v tem Masajcu spoznal glasnika iz prošle noči. Ko je ta spoznal, da se kljub hitremu begu razdalja med njim in zasledovalcem vedno bolj krči, se je okrenil, da ga počaka. Tudi Umslopogas se je ustavil in zavpil zasmehljivo:

»O, o! Ti si, s katerim sem snoči govoril — ligonani! Glasnik! Lovilec majhnih deklet! Ti, ki si nameraval ubiti majhno dekletce! Glej, glej! In ti meniš, da boš kos Umslopogasu? Glej, prošnja ti je bila uslišana! Jaz pa sem prisegel, da te razkolem, ud za udom, ti pes nesramni! Glej, zdaj pričnem!«

Masajec je zaškripal z zobmi od jeze ter napade Zula s sulico. Ta se je spretno umaknil, zavihtel svojo inkozikas z obema rokama ter udaril s široko ostrino s tako strahovito silo po Masajčevi rami, ravno kjer se začne vrat, da je kakor britev prerežala kosti, meso in mišice ter mu skoraj popolnoma odsekala glavo in eno roko od telesa.

»U!« je zavpil Umslopogas, motreč truplo svojega nasprotnika. »Držal sem besedo. Dober udarec je bil to!«

OSMO POGlavJE.

Alfonz in boj.

Boj je bil končan. Obrnivši se od pretresljivih prizorov se naenkrat spomnim, da nisem videl Alfonza ves čas od onega trenutka, ko sem bil primoran s silo nastopiti proti njemu. V strahu, da je morda ubogi revež poginil v boju, začnem med mrtvimi iskati njegovega trupla. Ko ga pa nikjer ne najdem, sem sklepal, da mora biti še pri življenju, in se napotil proti onemu delu krala, kjer smo se izpočetka postavili, in ga začel klicati po imenu. Kakih petnajst korakov od obzidja je stalo precej staro drevo. Bilo je tako

staro, da je bilo znotraj že popolnoma strohnelo.

»Alfonz!« sem klical, stopajoč ob zidu. »Alfonz!«

»O, gospod, tukaj sem!« se je naenkrat oglasil nek glas.

Ozrl sem se, a nikjer nisem videl žive duše.

»Kje?« sem zavpil.

»Tukaj sem, gospod, tukaj, v drevesu.«

Pogledal sem tja in iz neke luknje v starem drevesu, poldrugi meter od tal, je kupal bled obraz z velikimi brkami, kojih eden konec je bil nakratko odstrižen, drugi pa razmršen. Tedaj sem šele spoznal, kar sem iz početka takoj sumil, da je bil Alfonz strahopetec. Stopil sem k drevesu.

»Pojdi vendar ven!« sem rekel.

»Ali je vse končano, gospod?« je vprašal prestrašeno. »Čisto končano? Kako me je bilo strah! Kako sem molil!«

»Le hitro vun, ti mali lopov,« sem rekel ne ravno dobre volje, »vse je končano.«

»Torej je vendar pomagala moja molitev, gospod. Že prihajam,« in zlezal je iz drevesa.

Ko sva stopala proti kralju, da se pridruživa ostalim, ki so se bili med tem zbrali na bojišču, je naenkrat skočil izza grma masajski bojevnik ter se zaletel proti nama. Alfonz se v novi grozi spusti v beg. Masajec pa za njim, da bi podrl vsaj enega sovražnika, preden pade sam. Kmalu je dohitel malega Francoza in bi ga bil gotovo ugonobil, da mu nisem jaz poslal svinčenke med njegova široka pleča. S tem je bila cela zadeva za Alfonza ugodno rešena, in sicer v zadnjem trenutku, ko je že Alfonz napel svoje poslednje moči, da uteče smrtonosnemu jeklu, ki se mu je bliskalo za hrbtom. Pri tem pa se je spotaknil in padel, nanj pa Masajčevo truplo, ki se je krčevito zvijalo v poslednjem smrtnem boju. Nastalo je grozovito kričanje, tako da sem mislil, da je Masajec še v svojem smrtnem boju zabodel ubogega Francoza. Urno sem tekkel tja ter poslal Masajcu še eno kroglico med rebra. Pod njim je ležal Alfonz ter brcal z nogami, kakor elektrizirana žaba. Ubogi človek, sem si mislil, po njem je! In pokleknil sem ter začel iskati, kam je bil ranjen.

»Oh, ta luknja v mojem hrbtu!« je kričal. »Umorjen sem! Mrtev sem!«

Začel sem ga iznova preiskovati, a nikjer nisem mogel najti nobet e rane. Tedaj se mi je posvetilo v glavi — strahopetnež je bil le tako prestrašen, da se mu je zdelo, da je po njem.

»Vstani!« sem zavpil nad njim. »Ali te ni sram pred samim seboj? Nihče se te ni dotaknil.«

Nato je vstal, kakor da se bi mu ne bilo nič zgodilo.

»Toda, gospod, jaz sem vedno mislil, da sem ranjen.« Nato je sunil Masajca z nogo ter zmagovalno vzkliknil: »Oj, ti črni, divji pes, mrtev si! Kakšna zmaga!«

Skrajno ozlovoljen sem pustil Alfonza ter odšel k ostalim, ki so se zbrali pred glavnim vhomom. Prvo, kar sem ugledal, je bil Makenzi, ki je sedel na kamenu in si z robcem ovijal meča, iz katerih mu je močno tekla kri; sulica mu jih je bila prodrila skozi in skozi. V roki je še vedno držal svoj veliki nož, ki je bil zelo skrivljen in ves krvav, iz česar sem sklepal, da je v boju z elmonom končno zmagal.

»O, gospod Borovski!« je zaklical s tresočim, razburjenim glasom. »torej smo vendarle zmagali! Toda prizor je strahovit! Močno mi je žal, da sem zvil nad tem divjakom najboljši nož, kar sem jih imel v hiši.« In zasmeljal se je zmedeno, kakor blazen. Boj in rana so pretresli ubogemu človeku živce, kar ni bilo prav nič čudno. Hudo je za človeka, ki ni za boj, če se mora udeležiti takega krvavega posla.

Čuden je bil prizor ob vhodu v kral. Klanja je bilo konec. Grmovje, ki je zapiralo vhod, je bilo pomandreno, in ves vhod je bil napolnjen s trupli. Pred glavnim vhomom so tudi stali in ležali naši, ki so bili še ostali pri življenju. Trideset mož nas je šlo v boj in od te tridesetorice nas je ostalo živih le še petnajst, in od teh je bilo pet ranjenih, dva celo smrtno. Od onih, ki so branili glavni vhod, sta bila pri življenju le Sergij Vojnovič in Umslopogas. Tomič je imel pet mrtvih, jaz dva, Makenzi pa celih pet izmed šestoro mož. Izvzemši mene, ki nisem prišel do bližnjega boja, so bili vsi ostali krvavi od nog do glave ter zdelani in vtrujeni do smrti. To se pravi, vsi razen Umslopogasa, ki je bil videti kakor po navadi, kakor da bi se ne bilo ničesar zgodilo; mirno je slonel ob svoji sekiri, le koža nad luknjo v glavi se mu je močno gibala.

»O, Makumazan!« je vzkliknil, ko sem prišel bliže, »saj sem ti pravil, da bo krasen boj. Nikdar nisem videl lepšega. Imenitno smo se borili. Toda povem ti, tale železna srajca je pa v resnici »tagati« (začarana)! Nobena sulica je ni mogla prodreti. Če bi nje ne imel na sebi bi bil sedaj tam-le,« in pokazal je na veliki kup trupel.

»No, zato ti jo pa podarim, ker si hraber možak,« je rekel Vojnovič kratko.

»U!« je odgovoril Zulu ves zadovoljen vsled darila in pohvale. »Tudi ti, Inkubu, si se obnašal kot možak, le poučiti te bom moral, kako rabiti sekuro, da ne boš porabil preveč moči.«

Makenzi je vprašal po Rozalki, in eden izmed mož je povedal, da jo je videl v spremstvu strežnice bežati proti hiši. Nato smo dvignili ranjence na nosila ter se počasi podali proti domu, izmučeni in vtrujeni sicer od naporov in prelivanja krvi, a veseli zmage nad tako velikansko premočjo. Rešili smo življenje mali deklici ter dali Masajcem v tistih krajih nauk, ki ga deset let ne pozabijo, — a žal, cena je bila velika!

S težavo smo stopali navkreber proti hiši. Pri vratih obzidja nas je pri-

čakovala domača gospa. Ko nas je zagledala, si je zakrila z rokami obraz in zavpila:

»Strašno! Strašno!«

Še bolj pa se je prestrašila, ko je spoznala, da nosijo njenega moža na nosilnici; vendar smo jo kmalu potolažili, ker rana ni bila nevarna. V kratkih besedah sem ji opisal boj — nekoliko je bila to storila že Rozalka, ki je srečno dospela domov — nato pa je gopša stopila k meni in mi hvaležno stisnila roko.

»Bog vas blagoslovi, gospod Borovski! Vi ste rešili mojemu otroku življenje!« je rekla priprosto.

Odšli smo v hišo, da se preoblečemo in oskrbimo rane. Veseli me povedati, da nisem imel nobene rane, rane pa, ki sta jih dobila Vojnovič in Tomič, so bile po zaslugi železnih srajc le neznatne. Zadostovalo je nekaj šivov in nekoliko obliža. Resnejša pa je bila rana na Makenzijevi nogi, dasi mu sulica na srečo ni bila prerezala glavna žile. Ko smo se okopali in se oblekli v navadno obleko, smo se podali v jedilnico, kjer nas je čakal zajtrk kakor po navadi. Čudno je bilo videti: sedeli smo pri mizi kakor je običajno v devetnajstem stoletju, kakor da se ni ničesar zgodilo in kakor da se nismo še pred nekaj trenutki borili in klali, kakor v srednjem veku. Tomič je trdil, da se mu zdi vse skupaj kakor hude sanje. Po zajtrku so se odprla vrata in v sobo je prihitela Rozalka, blede sicer, a zdrava. Poljubila nas je vse po vrsti in se nam zahvalila, da smo jo rešili. Jaz sem pa častital njej, da je bila tako razumna in pogumna, da je ustrelila Masajca s svojim revolverjem in tako sama sebi rešila življenje.

»O, nikar ne govorite o tem!« je zavpila. »Nikoli ne pozabim njegovega obraza, ko se je zvrnil — nikoli! Še sedaj ga imam pred očmi.«

Nasvetoval sem ji, naj se umiri in naj se poda k počitku, ki ga tako zelo potrebuje. Stori la je tako ter se zbudila proti večeru precej okrepčana. Nekaj pa se mi je na deklici vedno čudno zdelo, namreč to, da jo je misel na umor Masajca, katerega je imela pogum ustreliti, tako zelo vznemirjala.

(Dalje prih.)



Leto 1812.

(Doživljaji francoskega vojaka.)

(Dalje.)

Ko je bil naš položaj vedno slabši in naše število vedno manjše, zagledamo v svojo veliko tolažbo, da je dospel za nami maršal Davout s ostanki svojega voja. Videli smo ga, kako je prihajal bliže od vseh strani obdan od kosaških trum, ki ga niso napadle, tako da je mogel nemoteno dalje. Prav v trenutku, ko sem zrl tja, prileti topovska kroglica, ki je bila namenjena nam,

v njegove pratežne vozove in zadela marketenderski voz, na katerem je sedela ženska in dvoje otrok.

Medtem ko se nam je bližal Davout s svojimi, je sovražnik pregnal holandske grenadirje z neke zelo važne postojanke in jo takoj zasedel s svojimi topovi. Naše stališče je bilo s tem popolnoma nevzdržno. Cesar je sicer neprestano pošiljal polke, da zopet vzamejo postojanko, a zastoj. Zadnji je poskusil polkovnik Luron s svojimi voltizerji; posrečilo se mu je sicer, da je prodril prav do podnožja baterij, a tu ga je ustavila sovražna konjenica. Dva napada je polk, ki je tvoril četverokot, z mnogimi sovražnikovimi izgubami odbil; pri tretjem napadu so pa nasprotniki pripeljali seboj dvoje topov in s pomočjo teh odprli tesni četverokot. Kakor zagvozda so se zapčili med naše in imeli sedaj lahko delo, kajti nesrečni, večinoma mladi vojaki se jim zaradi svojih ozebljih rok in nog niso mogli postaviti v bran. Enajst mož se je vrnilo, vsi drugi so bili pobiti, ranjeni ali pa vjeti. Pred našimi očmi so odgnali vjetnike v bližnji gozd, ne da bi jim mogli na pomoč. Vjet je bil tudi polkovnik Luron, ki je že krvavel iz mnogih ran, in del njegovih častnikov.

Okrog dveh smo izgubili že skoraj eno tretjino naše skupne moči. Cesar je že pred pol ure zapustil bojno polje in z njim nekaj gardnih polkov in se umaknil po veliki cesti nazaj. Samo mi in nekaj malih oddelkov posameznih polkov smo še ostali, da bi zadrževali sovražnika, ki je štel gotovo še okrog 50.000 mož. Konečno je maršal Mortier tudi nam ukazal, naj odidemo. Umaknili smo se popolnoma mirno in v redu, dasi nam je neprestano sledilo sovražno topništvo, ki nam je napravilo precej škode.

Kolikor je bilo lahko ranjenih, te smo vzeli seboj, vse druge pa smo morali pustiti njihovi usodi. Toda to ni bilo za nas prav lahko, kajti kakor hitro so nesrečniki opazili, da se umikamo, nje pa obkoluje sovražnik, so se nekateri kljub smrtnim bolečinam plazili za nami, iztegovali roke proti nebu in kričali in prosili, naj jih vzamemo seboj. Za nas je bil vsak trenutek drag, in dasi smo se morali nadejati, da tudi nas kmalu morda zadene enaka usoda, vendar nismo mogli drugega storiti, kakor zatisniti oči in ušesa in gluhi in slepi za pretresljivi jok in stok iti naprej.

Ko smo prišli do prvih hiš, sta stala tam ob poti dva topa in bljuvala ogenj na Ruse, ki so nam bili za petami. Pri topovih je bilo kakih štiri-deset mož, to je ostanek brigade generala Longšampa, ki je bil ostal pri svojih, da se z njimi reši ali z njimi umrje.

Kakor hitro je general opazil našega polkovnika, je z odprtimi rokami prihitel k njemu. Oba sta bila stara znanca in tovariša že iz Egipta in sta se sedaj objela kot prijatelja, ki se nista videla že leta in leta in se hočeta

obenem za vedno drug od drugega posloviti. S solznimi očmi je pokazal general na svoja dva topa in rekel:

»Vidiš, to je vse, kar mi je še ostalo!«

Naš stari polkovnik je nemo prikimal.

Ker so prihajali Rusi vedno bliže, je moral general Longšamp oba topa pustiti na mestu, ker ni bilo vprege, da bi jih bili spravili naprej. Sledil je našemu umikanju. Kmalu ko smo dospeli v mesto, se je približal sovražnik z nekaterimi topovi na saneh in začeli streljati. Karteča je priletela, oplaznila mojo puško in ramo in potem kot zadnjega tega dne ubila pred menoj korakajočega tamborja.

Kurtusov, vrhovni poveljnik ruske armade, se je po bitki baje izrazil: »Čuditi se je treba, koliko moči in krepke volje so Francozi še ohranili kljub svojemu brezupnemu položaju. Zdi se, kakor da niso postali vsled nesreče prav nič malodušni in obupani, ampak ravno nasprotno, postali so še drznejši, da kakor divji drve topovom v žrelo.«

Globel, po kateri pelje cesta, loči mesto Krasnoj v dva dela. Ko smo prišli tja, smo zagledali poleg ceste celo čredo mrtvih volov, ali bolje rečeno njihove glave, kajti njihova trupla je pokrival sneg. Voli so pripadali naši armadi, a so tukaj, predno so dosegli svoj cilj, poginili vsled mraza in lakote. Oči so imeli odprte, kakor bi bili še živi.

Vse hiše tega revnega mesta, kakor tudi velik samostan v njem, so bile polne ranjencev, ki so obupno kričali in vpili za nami, ko so opazili, da jih hočemo prepustiti Rusom.

Ti so nas pa sedaj zasledovali precej malomarno. Nekaj topov na naši levici je sicer še streljalo na nas, a brez vsake škode, ker smo korakali po globoki soteski, tako da so vse kroglice letele preko naših glav. Sicer nas je pa na tej strani krila tudi naša konjenica in tako zadrževala sovražnika, da nam ni mogel do živga.

Ko smo imeli mesto kake četrte milje za seboj, je bilo že skoraj vse mirno. Žalostni in molče smo stopali svojo pot in mislili na svojo žalostno usodo in na svoje nesrečne tovariše, ki smo jih prepustili divjosti neusmiljenega sovražnika. Za seboj smo začuli neko klicanje; bilo je nekaj naših lahko ranjenih. Rusi so jim pobrali vse, kar so imeli seboj in jih potem skoraj gole izpustili. Bili smo tako veseli, da jih smemo vzeti še seboj, da je vsak dal takoj, kar je le mogel, da smo jih zopet oblekli.

Cesar je prenočil v neki mali vasi. Taborišče, ki je bilo odločeno za nas, je ležalo, nekoliko naprej. Ko smo korakali čez vas, sem stopil v siromašno kočjo poleg ceste, v kateri sem videl goreti ogenj, da se nekoliko ogrejem. Na moje veliko začudenje najdem notri nekega sergeanta, svojega rojaka. Ta mi je postregel z ričetovo juho in kosom konjskega mesa, kar me je zelo okrepčalo, kajti že dva dni nisem ni-

česar jedel in bil zelo slab in skrajno izmučen. Pripovedovala sva si o dogodkih zadnji dni, a žal, kmalu sem moral zopet odriniti za svojim polkom, ki se je bil med tem že utaboril zunaj vasi poleg ceste. Noč je bila za nas zopet mukopolna, kajti snežilo je v debelih, mokrih snežinkah, tako da smo bili premočeni do kože, zlasti ker smo imeli le malo ognjev.

Okrog polnoči mi maznani straža, da prihaja po cesti neznan jezdec. Takoj odidem v spremstvu še dveh mož za njim in kmalu zagledam jezdeca z nekim pešcem, ki ga je peljal s seboj. Jezdec je bil dragonec naše garde. Ko sem ga vprašal, čemu hodi tako pozno okrog, mi začne pripovedovati, da se je, iskajoč sebi in konju živževa, v varstvu teme in pokrit s čelado ruskega oklopnika splazil v sovražni tabor; tam se mu je posrečilo ugrabiti otep slame in nekaj moke; poleg tega je pa še pobil na tla stražo, ki mu je hotela zastaviti pot, moža pa, ki ga ima sedaj pri sebi, vjel in odpeljal.

Vrli dragonec, pisal se je Melet, je ostal čez noč pri nas in mi pravil, da bi se zaradi sebe nikdar ne bil izpostavil taki nevarnosti, njemu je šlo le za konja.

»Če skrbim za svojega konja,« je dejal, »skrbim s tem tudi sam zase, kajti vem, da me bo zvesta žival še dalje nosila, kakor me je že nosila od leta 1806 do danes v vseh cesarskih vojskah.«

In res se je leta 1814 na svojem zvestem konju vrnil v domovino, in šele leta 1815 je bila žival ubita pri Waterloo.

Med našim povratkom iz Rusije sem še večkrat naletel na Meleta. Nekeč sem ga videl, kakor je na reki prebijal led, da bi prišel do vode za svojega konja, in drugič sem ga zapazil na strelbi gorečega skednja, kako je z nevarnostjo za svoje lastno življenje skušal rešiti še nekaj slame za svojega konja. Seveda, jezdecu, ki je ljubil svojega konja, je moralo krvaveti srce, če je videl, kako ta ves odrevenel vsled mraza cele dneve ne dobi drugega za svojo lakoto, kakor morda ledeno drevesno skorjo, katero je glodal ves truden in v smrtnih bolečinah.

(Dalje prih.)



Dom in svet.

Za vinogradnike so vložili v državnem zboru kranjski poslanci nujni predlog, naj bi država pomagala vinogradnikom, katerim je pomladna pozeba vinograde poškodovala. V predlogu se povdarja, da je letošnja pozeba tem občutljivejše zadela vinogradnike, ker so imeli že leta 1910 in 1912 prav slabo letino in leta 1911 komaj srednje pičlo letino. Letos so vinogradniki kar obupali in se trumoma selijo v Ameriko. Iz novomeškega okraja se jih je do-

sedaj oglasilo že 400 za potne liste. Še več se jih je pa odpravilo v Ameriko brez potnih listov. Tudi iz krškega in črnomaljskega okraja jih je veliko odpotovalo. Vsled odhoda najbolj čvrstih ljudi bode veliko pomanjkanje delavnih moči in poljska dela ne bodo mogla biti o pravem času izvršena. Pa tudi pomanjkanje denarja bode tem občutljivejše, kajti ti izseljenci so samo letos vsaj milijon kron morali dobiti za svojo potnino, kar se bode povsod jako občutilo. Da bi se denar kmalu vrnil in prišel gospodarstvu v pomoč, ni pričakovati. Ker je bila lani tudi glede koruze in ajde jako slaba letina, pri mnogih rodbinah pomanjkuje živil in utegne, preden pride žetev, nastati beda. V takih razmerah je država dolžna pomagati. Zato so poslanci predlagali: »C. kr. vlada se pozivlja, da vinogradnikom na Kranjskem, katerim je letošnja pozeba povzročila mnogo škode, prisrsko na pomoč z odpisom davka, z brezplačno podelitvijo galice in žvepla ter z razdelitvijo koruze za živžev.«

Iz seje deželnega odbora kranjskega dne 17. maja 1913. Definitivnim deželnim zdravstvenim tajnikom se imenuje dr. Fran Dolšak. — Deželnim konceptnim praktikantom se imenuje absolvirani jurist Venceslav Polak. — Pogodbenim uradnikom za sestavo občinske statistike se imenuje občinski tajnik Franc Mercina. — Pomožnim paznikom v deželni prisilni delavnici se imenuje Avgust Zupančič. — Paznik deželne prisilne delavnice Josip Berdajs se na lastno prošnjo vpokoji. — Deželnemu zboru se predloži poročilo o potrebi ustanovitve deželnega revizorskega urada za občine. — Društvu za varstvo deklet v Kajiri se dovoli 500 kron podpore. — Na deželni pristavi na Robežu se izvršijo osuševalna dela. — Zgradba mostu čez Kamniško Bistrico pri Stranjah se odda podjetniku Scagnetti. — Pri zgradbi deželne elektrarne v Zirovnici se odobri naprava vzpenjače. — Za plačilo prispevka k trebljenju potoka Radomlja se dovoli interesantom pet letnih obrokov proti obrestovanju po 4½%. — V Hrastju pri Postojni se zgradi s prispevkom vojnega ministrstva vodnjak. — Ugodi se prošnji deželne gasilske zveze, da sme uporabljati kranjski deželni grb na pečatih, tiskovinah in uniformah, ker smatra deželni odbor to gasilsko zvezo kot svoj deželni strokovni organ. — Isti zvezi se dovoli prostor za uradno poslovanje v deželnem dvorcu.

Odlikovanje. Gozdarski nadsvetnik in deželni gozdarski nadzornik Konrad Rubbia v Ljubljani je postal dvorni svetnik.

Romarski vlak na Trsat. Šišensko prosvetno društvo priredi letos posebni romarski vlak na Trsat. Odhod iz Ljubljane dne 5. julija okrog 2. ure popoldne, prihod nazaj v Ljubljano dne 6. julija zvečer ob 9. uri. Nazaj grede si hočemo ogledati Opatijo in Postojnsko jamo. Cena bo znašala za tretji razred 9, za drugi razred 12, za prvi razred 15 K.

V tem znesku je že zapopadana vožnja s parobrodom in vstopnina v Postojnsko jamo. Prosi se za mnogoštevilno udeležbo. Kdor se želi udeležiti, naj se oglasi najkasneje do 15. junija pri p. Marijofilu Holeček, kaplanu frančiškanske župnije v Ljubljani, ki bo zglasitve sprejemal in dajal tudi vsa druga potrebna navodila. — Odbor.

Novi poreško-puljski škof. Novoimenovani škof poreško-puljski gospod dr. Trifon Pederzoli bo na praznik sv. Petra in Pavla, 29. junija, posvečen v baziliki sv. Justa. Slovesne cerkvene posle izvrše knezo nadškof dr. Fr. Sedej iz Gorice in škofje dr. Andrej Karlin iz Trsta, dr. Anton Mahnič s Krka in dr. Anton Jeglič iz Ljubljane.

Blagoslovljenje križa za zvonik nove cerkve sv. Jožefa na Elizabetni cesti v Ljubljani se vrši na sv. Rešnjega Telesa dan (22. maja) popoldne ob 5. uri. Blagoslovljenje izvrši knezo škof dr. A. B. Jeglič, in sicer v novi cerkvi. Takoj po blagoslovljenju se križ potegne kvišku in postavi na svoje mesto vrh zvonika. Križ je visok 4 metre in nad dva metra širok, tehta pa okrog 110 kilogramov. — Občinstvu se ob tej priliki nudi lepa priložnost, da si ogleda notranjost nove cerkve sv. Jožefa.

Krasen uspeh umnega kletarstva. Č. g. Ivan Nemanjič, umirovljeni župnik v Metliki, je prodal vino rizling iz leta 1911 hektoliter po 288 kron. Imenitna cena, pa je tudi roba k temu. Vinorejci, vestno izpolnujte dobre nauke o kletarstvu!

Pisarna Slov. planinskega društva. Vsled bližajoče se turistične sezone je sklenil osrednji odbor Slov. planinskega društva, da otvori letos tekom sezone informacijsko pisarno v sobi Slov. plan. društva v »Nar domu« v Ljubljani, v katere področje spada sledeče: 1. Izdaja dijaških izkaznic. 2. Razpečevanje raznih knjižic turistovske vsebine (markirani poti i. dr.). 3. Informacije o gorskih in drugih turah ter kočah Slov. plan. društva. 4. Sestava potnih načrtov po naših planinah. 5. Vpisovanje članov Slov. plan. društva. 6. Naznanila glede stanja markacij, potov v svrhu popravil. 7. Reklamacije, pritožbe i. dr. — Pisarna se otvori dne 26. t. m. ter bo odprta trikrat na teden, in sicer v ponedeljek, sredo in petek (izvzemši praznikov) od 1. do pol 3. ure popoldne skozi celo sezono do preklica. Naslov za dopise (katerim naj se priloži znamka za odgovor): Informacijska pisarna S. P. D., Ljubljana, »Narodni dom«.

Predavanje bo na Erzeltu v nedeljo, dne 25. maja, po litanijah ob 4. uri v župnišču. Predaval bo g. jurist Karuza. Domači pa tudi okoličani, pridite poslušati!

Kranjski domači pešpolk pride v Gorico. Poroča se, da se v jeseni leta 1913 in spomladi 1914 izvrše velika garnizijska premeščenja. Med drugimi se premesti tudi naš kranjski pešpolk št. 17, ki je že od leta 1893. v Celovcu,

in sicer pride v Gorico, domači celovski pešpolk pa se po 20letni odsotnosti v Gradcu vrne v Celovec nazaj.

Znanje polkovnih jezikov namerava vojno ministrstvo na ta način pospeševati, da se bodo odslej mladi poročniki v svrhu priučitve nenemških jezikov pošiljali za dobo od treh do štirih mesecev v kraje dotične narodnosti. V poštev pridejo večji kraji brez vojakov, kjer stanuje kak vpokojeni častnik, ki bi prevzel jezikovni pouk in sprejel častnika na hrano in stanovanje. Za jezikovni pouk bi se dotičnemu vpokojenemu častniku priznala primerna podpora v denarju. V slučaju, ako bi ne bilo dovolj primernih vpokojenih častnikov na razpolago, bi se ta jezikovni pouk izročil tudi lahko duhovnikom in učiteljem.

Kako se spozna vnetje slepiča. Znaki te nevarne bolezni so predvsem: 1. nenadna bolečina v spodnjem delu na desni strani trebuha med popkom in kolkom; 2. nenavadna vročina; 3. slabost in bljuvanje; 4. na spodnji del desnega trebuha omejena napetost trebušnih žilic, da se čuti trebuh trd kakor deska. Če se pojavijo ti znaki, tedaj naj gre bolnik takoj k zdravniku. Le hitra operacija ga reši smrti.

Za 105 kron v Ameriko. Med parobrodno družbo Austro-Americana in Canadian Pacific, ki izvažata naše ljudi iz Trsta v Ameriko, se pri posvetovanju v Parizu vendar ni dosegel obe strani zadovoljujoč sporazum. Posledica neuspehov je, da je znižala kanadska družba prevoznino na 105 kron, čemur hoče slediti tudi Austro-Americana. Tako bodo naši ljudje skoro lahko hodili malone zastopj v Ameriko.

Šentjanški premogovnik. Dne 21. maja t. l. je v Trstu občni zbor šentjanške premogovne družbe, na katerega dnevnem redu je prodaja premogovniškega imetja in razpust družbe. Posestniki kuksov bi morali doplačati na vsak delež 40 K, kar znese skupaj 512 tisoč kron (1 kuks = 100 deležev). Premogovnik se bo najbrž prodal.

Nezaslišano trpinčenje živali se je zgodilo te dni na Hujah pri Kranju. Zidarski mojster g. Ivan Bidovec je proti večeru izpustil svojega lovskega psa na prosto. Čez pol ure se je pes vrnil, silno cvileč in tuleč. Ko je lastnik pregledal psa, kaj mu je, je zapazil, da je psu nekdo prerezal kožo čez pleča ter mu jo nato potegnil čez glavo, nakar ga je zopet izpustil. Uboga žival se je zvijala vsled bolečin. Gospod Bidovec je moral psa ustreliti.

Vlom v občinski urad. Preteklo soboto so vlomili zlikovci v občinski urad v Ronkih, kjer so navrtali blagajno in odnesli blizu 2600 kron, knjižico poštne hranilnice pa pustili. Med ukradenim denarjem sta dva bankovca po 1000 kron. Za tatovi ni sledu.

V Postojni je bilo na blinkošni ponedeljek okoli 3500 tujcev. Z ozirom na lansko leto je bilo tujcev okoli 600 manj. Kljub velikemu številu tujcev je

vladal na kolodvoru vzoren red. Veliko število izletnikov je letos tvorilo domače občinstvo iz Ljubljane.

Ženska se ubila. Marija Jakopič, po domače Suštarca iz Male vasi, župnije Jezica, je šla v petek v gozd po steljo. Pri tem je padla z voza in je bila v tistem trenutku mrtva. Mrtvo so pripeljali na dom.

Samoumor 17letnega urarskega pomočnika z Bleda v Gorici. V trgovini urarja in zlatarja g. Aleksandra Ambrožiča v Gorici je bil zaposlen 17letni Hinko Jekler z Bleda. Pretekli teden se je fant v stanovanju na Korsu, v poslopju, kjer je nastanjena glavna pošta, ustrelil z revolverjem in ostal na licu mesta mrtve. V rokah je držal kosček papirja, ki je osmojen od strela, na katerem je zapisano: »Ustrelil sem se zaradi tega, ker sem se zameril sestri od tiste, ki je pri Vokulatu in me ne mara več videti. Via Coronini št. 4.« Jekler si je dal dva strela, da bi bil bolj gotov smrti. Ustrelil se je Jekler zaradi »nesrečne ljubezni«. Zagledal se je bil v 17letno Ano Pertot v Coroninjevi ulici, delavko v Stračicah. Dekle ga, kakor se vidi, ni maralo, zato se je ustrelil. Fant je bil prismojen ter je bil posebno zadnje dneve zelo zmešan.

Velika tatvina na morju. V četrtek, dne 15. maja, je priplul iz Bombaya v Trst Lloydov parnik »Gablons«. Še predno je prišel do pristana, je zaplul njemu nasproti mal parnik, ki opravlja službo v pristanišču, in s parnika je šlo na »Gablonsa« malone 60 policijskih agentov in stražnikov, ki so vneto preiskovali potnike, njih prtljago in posadko, nato pa zaprli osem kurjačev in pomorščakov, katere dolže velikanske tatvine. Zgodba je ta-le: V Bombayu se je ukrkal bogat perzijski trgovec, ki pa je tako skop, da si ni privoščil kabine, ampak je ostal s svojima velikima kovčegoma kar na krovu. Ko je plul »Gablons« proti Benetkam, je Perz zasledil, da mu je nekdo vlomil v eden kovčeg ter ukradel iz njega za blizu 30.000 kron angleškega denarja ter biservov in draguljev za 5000 kron: Javil je tatvino poveljniku in v Benetkah so preiskali vse potnike, ki so hoteli izstopiti, a brez uspeha. Ko je krenila ladja v Trst, je bila tržaška policija že davno obveščena in je pripravila parniku redki sprejem. Aretiranci so Istrijani, med njimi pa je eden Goričan iz Dornberga.

Nabirajte užitne gobel Tisoče in tisoče kron izgubimo vsako leto, ker ne poznamo velike vrednosti užitnih gob, ki so na Francoskem, Nemškem, v Belgiji, na Angleškem itd. izborna nadomestilo za meso. Prof. dr. J. Machů, sloveči češki gobar, ki je svoje znanstvene študije dovršil v Franciji, je spisal temeljito navodilo za nabiranje in uživanje gob, tega gozdnega zaklada. V tej knjigi je 186 barvastih in 20 jako natančnih obrazcev. Knjiga »Česki hubař« je s praktičnega stališča najboljši spis svoje stroke v svetovni literaturi. Toliko da je izšla, pa jo že prevajajo na francoski, angleški, ruski in

nemški jezik. Vsekako bi tudi Slovenec ustregel, kdor bi nam podal v slovenski obliki to imenitno knjigo.

Kapucinski red je razširjen po celnem svetu in obstoji iz 54 redovnih pokrajin, v katerih živi 5303 duhovnikov, 1122 klerikov, 244 novincev, 2956 bratov lajkov, 240 kandidatov in 176 redovnih tretjerednikov. Red ima tudi 41 misijonskih postaj v vseh delih sveta, kjer deluje 698 misijonarjev in 255 lajkov. Kapucini imajo sedaj enega kardinala, 6 nadškofov in 16 škofov. Kapucini so pri našem ljudstvu zelo v časti in imajo na slovenskih tleh sledeče samostane: Celje, Lipnica, Krško, Škofja Loka, Celovec, Gorica in Sv. Križ na Vipavskem.

Proti pijančevanju v nemški armadi. Med nemškim vojaštvom je pitje opojnih pijač zelo ponehalo vsled uvedbe raznih zmernostnih naprav in odločb. Letos je nemško vojno ministrstvo za vsakega službečega vojaka naročilo brezplačno protialkoholne liste, v katerih se z različnih vzgledov in podobami popisujejo slabe posledice pijančevanja. Od jeseni naprej bo dobil vsak nemški rekrut pri vstopu v vojašnico tak list v roke.

Davek za odpravo pijancev. Prav poseben davek so uvedli mestni očetje v Kersonu na Ruskem. Sklenili so, da bo vsak pijanec, katerega dobi na cesti tako pijanega, da ne bi mogel obvladati svojih nog in bi moral biti vsled tega domov odpeljan, moral plačati poseben občinski davek. Ta davek je večji ali manjši, ker je odmerjen po premoženju pijančevem. Pri letnih dohodkih 1000 rubljev se plačajo trije rublji, pri dohodkih do 3000 rubljev je treba šteti 50 rubljev, pri še večjih dohodkih pa 100 rubljev.

Časopisje v volilnem boju v Avstraliji. V Avstraliji se bodo v kratkem vršile volitve ter bo topot prvič stopila v veljavo postava, ki določa, da mora vsak volilni članek v časopisu pisec podpisati.

Hiša s sto nadstropji. V New Yorku so pričeli graditi novo jako visoko hišo, ki bo zaenkrat najvišja na svetu. Imela bo 100 nadstropij in bo 400 m visoka. Stavbni stroški so proračunani na 30 milijonov dolarjev.

Kako je zdaj na Bulgarskem. Po sporočilih iz Bulgarije je tam velika draginja. Intelligence je zadosti tamošnje, delavske razmere so pa za tuje moči trde: dela mnogo, pa malo za služka. Obilo je rodovitnega neobdelanega polja, ki je poceni naprodaj, a samo domačinom. Tujec ne dobi niti pedi zemlje. Pač pa bi si utegnili naši trgovci in obrtniki v Bulgariji narediti denar.

Veliko hrvaško katoliško gimnazijo zgradi v Zagrebu nadškof dr. Bauer v dogovoru s senjskim in dja-kovskim škofom. V gimnaziji bo prostora za 400 dijakov.

Hrvaški orožniki v Skadru. Ogrski domobranski minister je izdal okrožnico, da naj se javi do 150 orožnikov, ki so zmožni hrvaškega jezika in bi bili

pripravljeni iti služiti v Skader. Ako se toliko orožnikov ne oglasi prostovoljno, bodo ostali s silo prestavljeni.

Balkanska razstava v Moskvi. V začetku letošnje jeseni se otvori v Moskvi balkanska razstava. Namen te razstave je, seznaniti rusko javnost s sedanjim kulturno - gospodarskim stanjem Bulgarije, Srbije, Črne Gore in Grčije. Zgodovina balkanske vojske bo tvorila poseben oddelek.

Francija pada, Rusija napreduje. Francoski številkar Thér objavlja glede naraščanja prebivalstva v Franciji, Nemčiji in Rusiji sledeče številke: Nemcev je 65.783.000, Francozov 39 milijonov 672.000, Rusov 139.581.000, Rusov in Francozov nasproti Nemcem 179 milijonov 253.000, leta 1948 pa bo stalo 104.550.000 Nemcem nasproti 385 milijonov 446.000 Rusov in Francozov.

90 milijonov za umetna jezera. Laški državni zbor ima v rokah načrt, po katerem naj se dovoli 90 milijonov kron za napravo umetnih jezer v Kalabriji v južni Italiji in pa na otoku Sardiniji. Umetna jezera v Kalabriji bodo dala velikansko električno moč, katero bodo uporabili deloma za razsvetljavo, deloma pa za vrtenje strojev po tovarnah. Jezero na Sardiniji bodo pa uporabljali za namakanje suhe zemlje.

Največ sira pojedjo Angleži. Može, ki se bavijo s številkami, so izračunali, da snedo največ sira Angleži. Ti uvozijo v svojo deželo vsako leto 180 milijonov kilogramov sira, svojega sira pa izvozijo drugam komaj 2 milijona kilogramov. Računajo, da porabijo Angleži na leto 200 milijonov kilogramov domačega in tujega sira. Francoska uvaža 31 in pol milijona kilogramov sira, izvažata pa samo 8 do 9 milijonov. Nemčija ga uvaža 20 milijonov kilogramov. Največ sira pridelata in izvažata Nizozemska in Švica, dve najbolj živinorejski deželi. Nizozemska izvažata na leto 56 milijonov kilogramov, Švica pa 53 milijonov kilogramov.

Kuharica zadela glavni dobiček. Glavni dobiček ogrskih hipotečnih sreč v znesku 300.000 K je zadela kuharica Elizabeta Nyari. Nyari je takoj pustila službo in si namerava predvsem privoščiti nekaj tednov počitka.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica
Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4³/₄% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Gorenjske novice

g Bohinjska Bistrica. Pretekli četrtek so napravili šolski otroci s svojim učiteljstvom iz Podbrda na Goriškem izlet v našo dolino. Zjutraj so se pripeljali k nam, tu zasedli vozove in se odpeljali do Sv. Duha; odtod peš k izviru Savice. To ti je bilo veselje med temi otroci že med potjo! Kaj pa šele, ko smo zagledali veličasten izvir in slap! Ponosen je bil vsak, ker je mogel pití prav od izvirk Savice! Nazajgrede smo se ob gorskem vznožju ustavili na trati, tu posedli in se nekoliko okrepčali, potem pa so se vrstile deklamacije z ljubkim otroškim petjem. Ob vožnji skozi Bistrico so ljudje kar gledali in poslušali bistre male pevce, ki so tako lepo in veselo peli. Da se jim je priljubil naš divni Bohinj, nam priča prisrčno slovo na kolodvoru; ko se je vlak že pomikal, so nas med petjem zdravice in mahanjem z robci pozdravljali, dokler se niso skrili v predoru, skozi katerega so se peljali nazaj na Goriško. — Na praznik svetega Rešnjega Telesa popoldne bomo imeli skioptično predavanje o Rimu in njega znamenitostih.

g Dob. (S mrt.) Za pljučnico je umrl g. Ivan Matičič iz Doba v najlepših letih. Bil je jako podjeten in razumen gospodar, le žal, da je malo preveč cikal na liberalno plat. N. v m. p. — Premovanje telet se je vršilo prejšnji teden v Krtini. — S. k. t. izobraževalno društvo je priredilo dne 18. maja prvo prireditve. Prav dobro so igrali naši igralci dr. Krekov »Turški križ«. Da se zopet kmalu vidimo!

g Gorje Bled. Na binkoštni ponedeljek se je ustanovila v Gorjah skupina Jugoslovanske Strokovne Zveze. Vseh članov je sedaj 27. Tu so organizirani sedaj železničarji, tovarniški delavci (pri tovarnah na Savi in na Javorniku), domači obrtniki in gozdni delavci. Izvolil se je odbor, ki ima do novega leta voditi skupino. Predsednikom je izvoljen Ant. Kocjančič, tajnik in blagajnik je Andrej slamnik; Po volitvi je izpregovoril nekaj zares prisrčnih in bodrilnih besed naš g. poslanec in župnik Piber. Strokovna zveza je ena panna naše velike organizacije. Je potrebna. Saj tu so organizirani oni, ki so zveze in vzajemnosti najbolj potrebni, oni, ki so najbolj izpostavljeni na vse strani. Iz skrbi za te potrebne se je ustanovila Jugoslovanska Strokovna Zveza. Načrt je izdelal dr. Krek; delal ga je poldrugo leto. Je premišljen, preračunan, sploh tak, da tudi socialni demokratje priznavajo, da niso njihove organizacije nič boljše, marveč prej slabše. Pogoji so ugodni. Plačuje se v pet poljubnih razredov, več ali manj, najnižji prispevek 16 vin. tedensko, najvišji 59 vin. In zato dobi vsak v potrebi: 1. bolniško podporo, 2. podporo za brezposelnost. Obetajo se nam še

težki časi. Čujejo se že sedaj glasovi, da bo vsled balkanske krize Avstrija spet postala agrarna država in vsled tega utegne nastati stiska med delavstvom. 3. Popotne in selilne podpore in 4. posredovanje dela. Delavci in obrtniki, ki so hodili kdaj po svetu med Nemci, pač vedo, kako dobro je, če kdo pride v tuj kraj in si tam že najde organizacijo, ki ga sprejme kot svojega. To se sliši kot pravljica. 5. Pravno varstvo. — Koliko je to vredno? ... V Zvezinem vodstvu so pravniki, ki so vedno pripravljeni nastopiti proti krivicam. In pa — kolikokrat je Zvezin član deležen tega varstva, ko niti za to ne ve. Marsikdaj bi se nastopilo proti komu s krivico in nasiljem, a delodajalec ve, da je delavec zavarovan in se premisli.

g Koprivnik v Bohinju. Dne 16. maja si je ogledala komisija za agrarne operacije iz Ljubljane našo novo trasirano cesto do Gorjuš. Bil je to zadnji tozadevni ogled, kar nam vzbuja veselo nado, da se bo kmalu pričelo z delom. Da, saj je že čas. Da ni bilo prizadevanja g. pl. Detele, vladnega svetnika, in g. poslanca Pibra, bi ne bila zadeva tako daleč napredovala. Cesta bo zelo zložna, najhujša strmina šest procentov ni dolga čez 11 kilometrov. — Novo šolsko zastavo smo blagoslovili dne 18. maja. — Procesija sv. R. T. obeta biti zelo lepa, ker imamo vse novo. Banderi, nebo, šolsko, družbeno in društveno zastavo s prekrasnimi venci, ki so zanje nabrali denar naši deklji.

g Iz Loma pri Trziču. Dne 2. maja smo imeli pri nas sv. birmo. Gosp. knezoškofu je bila zlasti všeč naša župna cerkev, katero sta jako okusno prenovila mojstra: Štefan Čadež, podobar iz Dupelj in Ivan Mlakar, slikar iz Železnikov. Lep kras cerkve je tudi nova obhajilna miza, delo g. Tomana iz Ljubljane in na steklo slikana okna v prezbiteriju. S tem, da se je cerkev prenovila, se je ustreglo želji ljudstva, ki prihaja od blizu in daleč semkaj častit sv. Katarino in sv. Antona. Prihodnji shod bo o sv. Antonu, dne 13. junija.

g Moravče. Občinske ceste po občini so razen nekaj izjem precej dobro popravili. Skopali so ob straneh jarke, da se vsaj voda more odtekat. Na cesti proti Hribcam je pa narejen nov, precej velik kanal, s katerim bo preskrbljeno, da ne bo ob vsakem nalivu vsa cesta poplavljen. — Pri šoli v Moravčah so že narejene gnojne jame, da se bo moglo delo ob pravem času začeti. Ker bo precej dela, bo skoro treba prositi, da se počitnice začno prej kakor navadno. — Sejm na sv. Janeza je bil precej živ, zlasti za prešičke, katerih je bilo precej, dobro prodanih, kramarji so pa menda bolj žalostni odšli, kajti mnogim se je gotovo najmanj pot izplačala. — Na Vrhopolju je umrla hčerka krajnega šolskega predsednika Ivana Cerar v 17. letu. Ravno na svojega godu dan je ležala na mrtvaškem odru. Očetu in vsej družini naše sožalje!

g Vodice. Dne 1. junija t. l. se vrši popoldne po litanih pri nas usta-

novni shod telovadnega odseka Vodice-Senkovturn. Predaval bode g. Podlesnik in Orli Št. Vidskega okrožja nas ob isti priliki obiščejo. Fantje in prijatelji mladinske organizacije na shod! — Dne 8. junija ob 3. uri popoldne bo občni zbor tukajšnje Hranilnice in posojilnice ter tukajšnjega kmetijskega društva. Naše zadruge dobro uspevajo, saj jim je dal trdno podlago nepozabni in za občino velezaslužni bivši naš kaplan č. g. Širaj, sedaj župnik na Savi. Hranilnica izkazuje v letu 1912. — 437.110-52 K prometa ter vzlic velikim podporam še 235-92 K čistega dobička. — Občni zbor mlekarske zadruge se vrši 15. junija, živinorejske pa 29. junija. — Pri občnih zborih omenjenih zadrug so na sporedu tudi poučna (strokovna) predavanja. Raditega se je nadejati polnoštevilne udeležbe.

g Zgornje Perniče. (Smrtna žrtev.) Dne 16. maja je umrla Manica Vertačnik v 20. letu svoje starosti. Pogreb je bil zelo ganljiv; udeležilo se ga je na stotine pogrebecev in njene tovarišice iz Marijine družbe.

Dolenjske novice

d Boštanj. (Naši fantje.) Naši fantje se večkrat skupaj vzamejo in prirede kako lepo igro na odru tukajšnjega salezijanskega zavoda. To vpliva zelo blagodejno; fantje se vadijo lepega nastopa in pametnega mišljenja, vsled česar so prenehali prepri in pretepi med njimi. Sedaj se pripravljajo zopet za igro »V tem znamenju bodeš zmagal«, katero prirede dne 8. junija. Veselo pri tem je to, da se za take reči zanimajo in pri njih sodelujejo tudi mlajši fantje iz hribov in kažejo zanje celo več zanimanja, kakor pa sinovi onih boštanskih »naprednjakov«, ki vzgajajo svoje otroke po naukih »Slov. Doma«. Naši fantje pa imajo dosti žalostnih zgledov, kam privede človeka »Slov. Dom« in liberalna družba. Dokler kaj imaš, si »zaveden naprednjak«, kadar te pa oskubijo, naj ti pa Bog pomaga, liberalci ti ne bodo. — Zato pa raje čitajo gospodarske članke v »Domoljubu« in »Kmetovalcu«, dobro vedo, da kljub slabemu času lahko vlada pri hiši zadovoljnost, če je doma poštenje in gospodarska izobrazba. Osnovala se je tudi kmetjska podružnica, za katero je med posestniki mnogo zanimanja. Liberalcem gre sploh vse narobe. Odkar ne smejo med prvo mašo več šnopsa točiti, hodijo s povešenimi glavami okoli, zavedajoč se, kaj so s tem izgubili.

d Dobrépolje. V predzadnji številki »Slovenskega Doma« je dopisnik napadal z velikimi lažmi več oseb. V odgovor mu bodi to-le: Dopisnik zna izvrstno lagati! Tako, da prav radi verjamemo, da ni hodil samo v Dobrépoljsko šolo. Kajti nemogoče je v Dobrépoljah izštudirati za načelnika laži in psov. Zato je gotovo moral napraviti težko izkušnjo, da je pridobil tako »avzvišeno« službo, lagati v »Sloven-

skem Domu«, pa še natišem. Nikdo ne sme namreč vedeti, kdo in kaj je. Može dobépoljski pa vemo, da se po pravici boji z imenom na dan, kajti dobro bi se mu potem ne godilo. Ničvrednež, še nikdar ni noben pameten mož govoril čez g. Orehka! Spoštujemo ga vsi in hvaležni smo mu že marsikateri trud v dušnem in tudi v telesnem oziru. — Napada tudi njegovega očeta. Ne privoči mu veselja, da bi v miru, ljubezni in hvaležnosti preživel večer svojega življenja. G. Orehku, ki mora letos, res, prav veliko grenkega žolča piti radi nekaterih ničvrednih oseb, (ki jih pa ni veliko), pa naj bo v tolažbo to, da nas je velika večina, ki smo Vam iz srca vdani in bojimo se dneva, kadar se bodele poslavljali od nas, kar pa upamo in želimo, da se ne zgodi kmalu! Bog varuj Vas pred podleži in ničvredneži cele fare! — Dobépoljski moše.

d Z Dvora pri Žužemberku. Križevi teden smo p o k o p a l i gospo Uršulo Zuroc, bivšo gospodinjjo ugledne Škrabčeve hiše. Pokojnica je bila vzorna krščanska žena in mati, velika dobrotnica revežev, pa tudi dvorska cerkev jo bo težko pogrešala. Pogreb je bil zelo lep, naravnost veličasten. Ogromna množica ljudi od blizu in daleč ji je prihitela na zadnji poti izkazat hvaležno ljubezen in spoštovanje. — Pretresljiva nesreča se je zgodila pretekli teden na cesti proti Soteski. Dva graščinska uslužbenca sta peljala težko naložena vozova peska s »pajčevne« za grajski vrt. Med potjo sta se ustavila v več gostilnah, tako da sta prišla že precej vrtoglava na Dvor. Tudi tu sta dobila pri Bobenčku pijače, a še ni bilo dovolj. Kljub izrecni volji gozdarja Drobniča sta se ustavila še pri Klincu, tako da sta se ga dodobra nabrala. Pod klancem pri Soteski je hotel eden voznikov, že blizu 80 letni Martin Bobnar zlesti na voz, pa mu je spodrsnilo in padel je pod kolesa težkega voza, ki mu je obe nogi tako pretrli, da so mu kosti gledale iz njih, drobci kosti so pa bili raztreseni tudi po cesti. Prepeljali so ga v bolnišnico v Kandijo, kjer je pa takoj drugo jutro umrl. Res žalostno, koliko gorja povzroča nesrečni alkohol! Žalostno je pa tudi, da more biti dopisnik »Narodov« tako nesramen, da celo tak žalosten slučaj izrablja v svojo maščevalnost.

d Požar v Ribnici. Iz Ribnice nam poročajo: V ponedeljek popoldne ob 4. uri se je vnelo na Bregu na skednju h. št. 12. Pogorele so štirim gospodarjem hiše z vsem, ker so bili ljudje na polju, skednji in en kozolec. Najnesrečnejša je vdova, kjer se je vnelo, zgorelo so ji tri krave in dva prašiča.

d Iz Kandrš in okolice. Premovane telet se je vršilo 14. t. m. Lani je dobilo prvi del po 20 kron 30 živinorejcev, a od teh je dobilo samo 12 drugi del po 30 K. Dva sta dobila lani s a m o po 10 K, zato nista imela pravice do drugega dela. Znaprej sta dobila prvi del samo dva posestnika po 10 kron, ki utegneta tudi drugo leto dobiti drugi del po 20 K. Izid v K o l o v r a t u: Lani 25 po 20 K, 3 po 10 K. Letos: 5 po 30 K, eden je dobil 10 K in 3 po 5 kron. V I z l a k a h so dobili 5 po 30 K, 4 po 10 K in 5 po 5 K. — Te izreje-

valne premije niso bile nikaka podpora, temveč nagrada za umno in lepo izrezo mlade živine. Vlada se je toliko zanimala za napredek v živinoreji, da je prišel premovalje nadzorovat zastopnik poljedelskega ministrstva. Temu gospodu se je zdel kraj jako lep in za živinorejo kakor ustvarjen. Žal, da so bila povprečno lani veliko lepša teleta na premovanju, število je bilo pa letos veliko večje. Pač bi bilo želeli, da bi umnejši živinorejci prej stopili med ljudi in jih poučili, kaka naj bo žival, za katero se sme upati na premijo, da ne bi ves goveji proletarijat defilirjal pred očmi vladnega zastopnika in nudil sliko sedmih kumernih let ter jemal ugled naši živinoreji. Pa tudi čas je ravno sedaj, ko prehaja žival na zeleno krmno in vselej shujša, za premovalje neprimeren. Zeleti bi bilo, da se ljudstvo o namenu premovanja in postopanju komisije bolje podučijo in da se povsod enakomerno postopa, ker sicer niso ljudje na jasnem. Mnogi celo mislijo, da dobi lahko kdo premijo na priporočilo kakega zaupnika. Ta bi bila lepa! Saj se premuje teliček, ne pa njegov gospodar. Splošno smo pa res pričakovali, da se bo komisija na člane živinorejske zadruge bolj ozirala. Presojalo se je res strogo. Če je imel teliček kvišku štrlečo dlako kakor srditi maček, suha bedra in napihnjen vampček, ni dobil premije, če se je slednjič gospodarju še tako lep zdel. Prednost so imela teleta čistokrvne pingavske pasme. Treba nam je še mnogo pouka in več zanimanja. Vsa družina mora pri živinoreji sodelovati. Teleta splošno premalo časa sesajo in preveč se teletu mleka odmolze, teliček strada in ostane zaprtek. Pa še več drugih resnic nas je premovanje naučilo, ni pa nam vzelo poguma.

d Mirna peč. Na binkoštni ponedeljek smo blagoslovili nov kip Matere božje in kapelico na »Vihri«, ki jo je postavil posestnik Jakob Parkelj. Po slovesnosti v cerkvi, pri kateri je gosp. novomeški prošt opisal češčenje Matere božje v vseh stoletjih, smo šli v slovesni procesiji na kraj nove kapelice, ki se je med petjem blagoslovila. — Ministrstvo za uk in bogočastje je potrdilo konkurenčno obravnavo za zgradbo nove župne cerkve kljub ugovoru baronice Wamboldt in nekaterih drugih domačinov. Upamo, da se nova cerkev, ki bo gotovo lep kras naše občine, kmalu zgradi.

d Prečina. Dne 4. maja smo imeli v Prečini poučna predavanja o kmetijstvu in o prvi pomoči pri živini. — Isti dan se je ustanovilo tudi pri nas izobraževalno društvo, ki bo gotovo med našimi ljudmi užgalo novo življenje. Koliko pametnih stvari se bomo lahko tu naučili. — V Gornji Straži sem pa zvedel, da so liberalci silno potrti in da jim je zelo obraz upadel, kakor čiškim muzikontarjem, ker niso dobili župana na svojo stran. Pravijo, da jih hodi tolažiti neki Kačarjev s prihodnjimi volitvami. »Bomo videli,« je dejal slepec. »Bomo zmagali prihodnjič,« pravijo naši liberalci. Pa bodo zmagali ravnotako, kakor bo slepec videl.

d Radeče. (Naši Orli.) Na binkoštno nedeljo se je vršila vsakoletna procesija, katera se vselej vrši zelo slovesno, ob

obilni udeležbi. Letos pa je bila posebno lepa po zaslugi naših krepkih Orlov-godcev, ki so ob tej priliki prvič javno nastopili. Zadoneli so čisti, sigurni zvoki slovenske koračnice v veselje in priznanje vrlim mladeničem in njihovim učiteljem gosp. organizatorju. V zadnjem času se je sicer čulo, da naš Orel nič več ne deluje s tistim ognjem kakor včasih. Lep nastop štirinajstih Orlov z godali je na te govorce temeljito odgovoril. Čisto gotovo je, da si je z njim pridobil srca vseh poštenih faranov.

g Sostro. (Blagoslov društvene zastave.) Slavnost blagoslovljenja društvene zastave v Sostrem je uspela v nedeljo, dne 18. t. m., nepričakovano lepo. Ob dveh popoldne je spremljala nepregledna vrsta Orlov, bilo jih je nad 100 v krojih, in drugih gostov, ki so prihiteli iz vse okolice, še zavito zastavo od znamenja sv. Jožefa v cerkev. Zastavo in trakove so nosile belo oblečene deklice. Udeležilo se je blagoslovljenja skoro polnoštevno št. petersko in nekaj odsekov D. M. Poljskega okrožja. V cerkvi je imel pomenljiv govor o pomenu zastave gospod prof. dr. Merhar; nato pa je blagoslovil zastavo društveni predsednik gospod župnik I. Molj. Krasno vreme je pripomoglo, da se je tudi veselica po cerkveni slavnosti lepo razvila. Pri vsej slavnosti sta neumorno sodelovala sl. godba D. M. Poljskega odseka in domači pevski zbor. Pri okrašenju je bilo postavljenih 25 mlajev; sodelovala je vsa fara, znamenje, da vedno bolj gineva nasprotstvo in da vsa fara ve ceniti pomen izobrazbe in izobraževalnega društva.

d Vače. V nedeljo, 11. t. m. smo imeli v našem društvu dobro obiskano predavanje o izreji mladih prešikov. Zelo zanimivo in temeljito je obravnaval ta predmet živinorejski inštruktor g. Krištof. Mladim in starim obojega spola je tako predavanje potrebno, če hočemo res napredovati v vseh panogah kmetijstva. — V nedeljo, 18. t. m. je prišlo k deseti sv. maši litijsko-šmartinsko gasilno društvo z zastavo. Naprednjaki se bodo sčasoma res poboljšali. Svoječas se je našim Orlom zamerilo, če so prišli v kroju v cerkev. Popoldne smo sem od županove gostilne slišali petje in godbo. Druge nesreče ni bilo, razun če je morda res prišlo onim slabo, ki so med pridigo in sv. mašo šli iz cerkve. Slednjič bodo pa vsak pri svojem: naši Vačani naprednjaki bodo poudarjali, da je gasilni dom in orodje last trga Vače, čemur ne ho nihče oporekal in bomo naprednjake prepustili naprednjakom. Litijsko-šmartinsko gasilno društvo si z Vačami ne bo opomoglo in bo ostalo pri svojem. Deželni odbor bo pa podpiral samo taka gasilna društva, ki so včlanjena pri novi deželni gasilni zvezi, ki seveda našim naprednjakom ni po godu. — Naši naprednjaki so ogorčeni, ker njih evangelij, »Slovenski Dom«, ljudem preveč oči odpira. Na liberalne napade pri nas že sploh nikdo več ne dá, ker so tako bedasti. Zato jih preziramo. Dovolili si bomo pa zanaprej zabavo s popravki, da bo imel vsaj kaj poročati, ko ga že samo iz gotovih zanemarenih krajev

zalagajo. Pri nas je vsako društvo in vsako podjetje izgubljeno, če ga zagovarja ali priporoča tak liberalni list. Zapomnili si bomo njegove naročnike, ki bodo takrat, ko pomedemo z zadnjimi ostanki liberalizma, rekli: »Saj mi smo bili vedno z vami.« Sedaj pa hinavsko poudarjajo, da so samo zoper duhovne. Da, ravno zoper one duhovne, ki se največ trudijo za Boga in domovino. Zakaj? Zato, ker so nositelji vere. Veri velja liberalni boj. Zato proč s »Slovenskim Domom«!

Notranjske novice

n Iz Črnega vrha nad Idrijo. Na binkoštni ponedeljek so uprizorila naša dekleta igrokaz »Dve mater«, ki je na splošno zadovoljnost zelo dobro izpadel. Zadovoljna so bila dekleta, zadovoljni gledalci. Le nekaterim zlobnežem ni dala miru črna zavist, ki je že dolgo poprej silila na dan, ob tej priliki pa se je pokazala v vsej svoji podlosti. Ukradli so nam namreč ponoči tri kose lepe obleke. Pred nekaj meseci so pa pustili v isti dvorani na odru in zunaj pred hišo nekaj takega, kar se vidi samo na stranišču. Jako fino in olitkano!

n Preserje. Na binkoštno nedeljo smo imeli kakor vsako leto cerkveni shod na Žalostni gori. Letos je bilo na shodu izredno velik ljudi. Zjutraj takoj po cerkvenem opravlilu se je vršil javen shod pred cerkvijo, na katerem je poročal naš poslanec Gostinčar, za njim pa dr. Krek. Ljudje so bili zelo zadovoljni. Gospodje poslanci, le še večkrat k nam, smo zelo potrebni pa tudi željni pouka in politične izobrazbe! — Binkoštni ponedeljek popoldne so prvokrat javno nastopili na lepo okrašenem župnijskem dvorišču naši Orli v igri »Trije tički«. Prav dobro so jo pogodili za prvokrat. Igro so ponovili v nedeljo dne 18. t. m. — V Kamniku pri Preserju so ustanovili prepotrebno požarno brambo. Naši možje in fantje, k požarni brambi zraven, da bo društvo v dobrih rokah!

n Zagorje na Krasu. (Gasilno in plesno društvo.) Na binkoštni ponedeljek, ko se obhaja tukaj cerkveno žegnanje, se je priredil v »Gasilnem domu« javen ples, ki je trajal kar dva dni. Igrala je godba, ampak tako, da so vse bolela ušesa. Čudim se, da morejo Zagorci kaj takega poslušati. Da bi noben ne ušel, so kar po maši čakali godci blizu cerkve ter jih peljali v procesiji v »Gasilni dom«. Tako je bilo tudi po večernicah. Da odbor gasilnega društva to trpi in dopusti, je zelo značilno. Jaz pa mislim, da bi bilo bolj potrebno, da bi bile v »Gasilnem domu« rajši vaje, ne pa plesi, da se ne bi cevi sproti šivale in flikale, kot so se pri zadnjem ognju. Kaj bo neki dejal deželni odbor, ko bo zvedel, da se je naše gasilno društvo spremenilo v plesno. Zato pa našim mladeničem

gasilnega društva ne moremo priporočati, dokler bo našim ljudem komandiral liberalce Škalk, naročnik »Slovenskega Doma«. Pa brez zamere! F. F.

Društveni vestnik

Slovenska straža v Postojni. V nedeljo, dne 25. maja, po popoldanski službi božji, se bo vršil v izobraževalnem društvu občni zbor podružnice Slovenske straže. Govornik iz Ljubljane nam bo povedal obilo zanimivega in poučnega. Pridite vsi prijatelji izobraževalnega društva!

Slov. katol. izobraževalno društvo v Cerkljah pri Kranju priredi v nedeljo popoldne ob pol štirih v Ljudskem domu igro »Dimež, strah kranjske dežele«.

Odpust naših rezervistov in njih podpora.

Dne 17. maja 1913 so dobila vsa zborna poveljništva od 1. do 14. neredbo, po kateri se imajo odpustiti vsi rezervisti letnikov 1909 in 1908. Od zadnjega letnika so zdaj rezervisti samo pri kavaleriji. Ta odpust obsega okrog 35.000 mož. Nadalje bodo deloma odpuščeni nadomestni rezervisti letnikov 1910 in 1911, vsega skupaj približno 15.000 mož, tako da obsega ves odpust rezervistov okrog 50.000 mož. Iz Bosne, Hercegovine in Dalmacije ne bo začasno nobenih odpustov. — Od ogrskega domobranstva bo 15.000 rezervistov in nadomestnih rezervistov, ki so bili poklicani v izpopolnitev mirovnega stanja, odpuščenih. Z rezervisti stalne vojske vred bo odpuščenih okrog 50.000 mož.

Glede podpore naših rezervistov, ki so bili poklicani v jeseni ali pa pozneje v vojaško službo kot rezervisti ali pa nadomestni rezervisti in bodo morali še ostati na meji zaradi vojne nevarnosti, pa velja sledeč poduk za njihove starše in družine.

V zmislu § 43. novega brambnega zakona z dne 3. julija 1912 more vladar poklicati v aktivno službo rezerviste in nadomestne rezerviste, ako to zahtevajo posebne razmere. Isti paragraf določa, da morajo po potrebi biti poklicani mlajši naborniki pred starejšimi. Poslanci ne morejo v tem oziru ničesar odločevati, oziroma posredovati. Okrajna glavarstva morejo k večjemu s priporočilom dotičnim vojaškim oblastvom pošiljati prošnje za izpust iz aktivne službe. Imamo pa zakon z dne 26. decembra 1912, drž. zak. št. 237, ki določa podpre tistim družinam, katerih svojci so kot rezervisti ali nadomestni rezervisti vsled mobilizacije poklicani v aktivno službo. Pravico do podpore imajo: Žena in otroci, starši, bratje in sestre, tast in tašča,

tudi nezakonska mati in nezakonski otroci, ako je mož, oziroma oče, brat in sin ali zet kot rezervist poklican v aktivno službo. To pravico pa morajo dokazati, da je rezervist večinoma ali bistveno sam s svojim delom preživljal družino. Pravico do podpore imajo tudi manjši kmečki posestniki, ki brez tuje pomoči s člani svoje družine opravljajo gospodarstvo, in obrtniki, ki nimajo pomočnikov. Pravica do podpore pa ne velja, ako v aktivno službo poklicani rezervist dobiva svojo redno plačo ali če je toliko premožen, da vsled njegove službe pri vojaških družinah ne trpi škode.

Podpora ima namen, družini zagotoviti potrebno hrano, obleko stanovanje, zdravila in vzgojo otrok ter v nobenem slučaju ne sme biti višja, nego povprečni dnevni zaslužek k aktivni službi pozvanega rezervista. Podpora se računa z dnem, ko je rezervist zapustil dom, in se konča tisti dan, ko se vrne. Pravica do podpore ne ugasne, ako je rezervist vsled bolezni v bolnišnici. Dan odhoda in prihoda določijo županstvo v sporazumu z okrajnim glavarstvom. Ako rezervist umrje vsled ran ali bolezni, dobiva družina podporo še šest mesecev. Za podporo naj se družine oglašajo pri svojih županstvih, katera potem poročajo na okrajna glavarstva z vsemi potrebnimi pojasnili. Podpore pa določajo posebne komisije, v katerih so načelnik deželne vlade ali od njega določen političen uradnik kot predsednik, zastopnika deželnega finančnega ravnateljstva in deželnega odbora, v občinah z lastnim statutom od župana določeni občinski organ. To je bistvo zakona in dotične naredbe ministrstva za deželno brambo. Županstva so gotovo že dobila potrebne obrazce za prošnje in druga navodila za take prošnje.

Strašen požar v Požunu.

Preteklo soboto popoldne je strašen požar uničil del mesta Požun na Ogrskem. Začelo je goreti popoldne ob 2. Predno je mogla nastopiti policija in požarna bramba, je močan sever povzročil, da se je požar grozno hitro širil. Ko je došla požarna bramba, sta že goreli dve ulici do 30 hiš. Gašenje je bilo strašno naporno, ker stoje v tem mestnem delu večinoma stare hiše, ki so deloma še bile z deskami krite, v katerih so bivali rokodelci, delavci, judovski krošnjari in reveži. Vojaško posadko so takoj alarmirali. Tvorniške požarne brambe so hitro prihajale, a požara niso mogle omejiti. Pogled na goreče ulice je bil strašen. Zgorelo je v sedmih ulicah 70 hiš, ženske in otroci so plakali in iskali svojcev, na tisoče radovednežev je pogorišče obdajalo.

Gorelo je do pol 8. zvečer, predno so mogli požar ustaviti, a seveda je v gorečih ulicah požar še naprej divjal. Gašenje je otežkočilo, ker je divjal močan sever in ker leži ta del mesta na griču.

Domači požunski in okoličanski gasilci niso bili kos zadušiti požar, zato so pozvali na pomoč dunajsko požarno brambo, ki se je s posebnim vlakom ob 7. uri zvečer pripeljala v Požun. Ko je došla dunajska požarna bramba, je divjal še silovit požar. Bati se je bilo, da prične še ostalo mesto goreti. Na strehah sodišča, višje realke in palače nadvojvode Friderika so stali vojaki, ki so strehe z vodo polivali, da bi se ne vnele.

Kaj je pravzaprav požar povzročilo, se ne vé natančno. Sodi se pa, da je najbrže požar povzročilo, ker so pekli v hiši, kjer je nastal požar, za neko poroko. Požar se je zato tako hitro širil, ker je divjal močan sever in ker niso hoteli judje, ki so v ogroženem mestnem delu bivali, na soboto nič pomagati pri rešilnih delih in niso niti gorečih hiš radi zapuščali. Šele ko je nastopil z vso ostroštjo višji rabinec Schreiber, so pričele judinje in otroci goreče hiše zapuščati.

Vsled požara je brez strehe do 5200 oseb, ki so jih po šolah in po vojašnicah nastanili.

Gasilci in vojakci so celo noč od sobote na nedeljo delali in stražili pogorišče, da se požar popolnoma zaduši in da se ne razširi. Ob požaru sta izgubili le dve osebi življenje, in sicer nek otrok in pa gasilec Huber, katerega je zadela mrtvoud. Lahko ranjenih je do 100, nevarno ranjenih pa 38 oseb.

Veliko starost dočakajo

le tisti ljudje, ki vsako bolezen že v kali udusijo, zlasti pri nadihu, tiščanju v prsih, pehanju v plečah in prsnih bolečinah naj bi vsakokrat takoj rabili Fellerjev zeliščni esenc-fluid z znamko „Elsa-fluid“, ki lušči sliz in lajša bolečine. Za vsak slučaj naj bi bil vedno pri hiši. Pri protinovih, skrajnastih in nevrogičnih bolečinah se je vedno izkazal kot zanesljiv pomočnik. 12 steklenic za 5 kron pošilja franko lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elza trg št. 16, Hrvatsko, pri katerem naj bi tudi naročili pristne priznane Fellerjeve odvajalne rabarbarokroglice z znamko Elza-kroglice 6 škatlic za 4 krone franko, da je pri zapenjanju, želodčnih krčih itd. to milo, neškodljivo sredstvo pri roki. Oboje moremo svojim čitateljem najtopleje priporočati.

m — — —

Dobre knjige

Cantica sacra. III. del. Cerkvena pesmarica za štiriglasni moški ali ženski zbor priredil Ant. Foerster, založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani. — Ustrezajoč potrebam moških, oziroma ženskih cerkvenih zborov je izdal gosp. Foerster III. del cantica sacra. Kakor prva dva dela, obsega tudi tretji del bogato število (60) napevov: mašnih, Marijinih, božičnih, postnih, velikonočnih, obhajilnih, blagoslovnih (slovenskih in latinskih) in drugih raznih pesmi najboljših domačih in tujih skladateljev. Večina napevov je popolnoma nova deloma iz mešanega na moški zbor raznih zbirk prestavljanja. Tudi se nahaja

več harmoniziranih napevov, ki so nam bili dosedaj neznani. Z izdajo III. dela cantica sacra je izborno ustrezno moškimi in ženskimi pevskim zborom. Kdor ima prva dva dela, nabavi si bo gotovo še tretjega. Vsem šolskim vodstvom, zavodom, moškimi in ženskimi Marijinim družbam in drugim pevskim društvom to novo pesmarico najtopleje priporočamo, ker obsega zares veliko lepega gradiva za štiriglasno petje moških ali ženskih zborov.

Naša kri. Spisal F. S. Finžgar. Igrokaz v štirih dejanjih. 1 K 40 h, vez. 2 K 50 h. Zaloga »Katoliške Bukvarne«. — To je danes naša najboljša ljudska igra. Koder pojde čez oder, bo pustila sled za seboj. Budila bo narodno zavest ter ljubezen do rodne grude. V osebah, ki nastopajo, kroži naša kri, topla in živa, kakor je naša beseda, ki jo govore.

Domen. Po Jurčičevem romanu priredil J. Česnik. Narodna igra s petjem v petih dejanjih. 80 h. Zaloga »Katoliške Bukvarne«. — »Domen« je delo, ki se bo dosti igralo, ker ni težko in ima bogato dejanje. Pisano je naravno in v lepem jeziku ter posneto iz domačega življenja, da bo našlo najpreje pot do srca.

12 pange lingua — tantum ergo. Za mešan zbor zložil Fr. Gerbič. Založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani. Cena part. 1 K 80 vin., glasovom po 40 vin.

Ta zbirka spada med najbolj praktične in za naše razmere na deželi najbolj uporabne cerkvene napeve. Zloženi so v lahkem, melodioznem pa vendar cerkvenem slogu, da jih bodo z najboljšim uspehom lahko uporabljali tudi mali cerkveni zbori. Ker je zbirka vredna vsega priznanja in priporočila, želimo samo, da nam velezaslužni gosp. skladatelj nakloni še mnogo tako porabnih cerkvenih napevov.

Dr. Anton Faist, cerkvene pesmi za mešan zbor, dva zvezka:

I. Velikonočne, binkošne, Marijine. Part. 1 K 50 vin., glasovi po 25 vin.

II. Marijine (šmarnične). Part. 1 K 80 vin., glasovi po 25 vin.

Te pesmi so jako lahke in blagoglasne, pa jih vendar diči neka noblesa, ki pa ni v nobenem oziru prisiljena. Zato tudi Faistove pesmi ne bodo ostale samo na papirju, temveč se bodo pele povsod, da jih le dobe pevovodje v roke.

»Katoliška Bukvarna« v Ljubljani.

Smešnice.

Za god. Dekla: »Gospa, jaz vam voščim za god vse dobro; — slabega ni treba voščiti, ker pride samole«

Pred sodnijo. Sodnik: »Zakaj ste prvo ženo zapustili?« — Zatoženec: »Zato, ker je bila tako strupena!« — Sodnik: »Zakaj ste pa po taki bridki skušnji drugo vzeli?« — Zatoženec: »Za protistrup!«

Pred sodiščem. Sodnik: »Vi ste obsojeni, da boste tri mesece zaprti!« — Zatoženec: »Kako je to? Saj nisem nič pregrešil!« — Sodnik: »Če vam ni prav, se lahko pritožite!« — Zatoženec: »Saj se bom, in sicer na zdravo človeško pamet!« — Sodnik: »Te inštanice ne poznamole«

SKRIVALNICA.



Kje je hrabri vitez!

Odgovorni urednik **F. Kerhne.**

Mnenje gospoda dr. F. Vögele v Meranu.

Gospod J. Serravallo, Trst.

Zahvaljujem se Vam za dopisiljatev Vašega železnatega kinavina Serravallo. Nikdar ne bom opustil priporočati Vaš izdelek, ki je tako uspešen v raznih slučajih konvallescente in slabosti.

Meran, 4. junija 1911.

Dr. Vögele.

Kaj je na svetu vse mogoče? Med drugim tudi to, da naročnik turške srečke že po vplačilu 4 kron 75 vin. zadene 400.000 frankov. Kdor ne verjame, naj piše po dokazila glasom današnjega oglasa »Srečke v korist Slovenski Straži«.

Več milijonov kožnih luknjic ima vsak človek. Služijo dihanju kože, morejo pa postati tudi vhod za nesnago in bolezni. Nagibajo tudi lahko k posredovanju mokrote in prehlajenja, vsled česar nastanejo skrnina, protin, nevralgije in enake hude bolezni. Iz vsega tega spoznamo, da je treba kožo skrbno negovati. Za to je najbolj pripraven Fellerjev dišeči zeliščni esenc-fluid z znanko »Elza-fluid« od lekarnarja E. V. Fellerja v Stubici, Elza trg št. 16 (Hrvatasko), ki desinficira, odstranjuje bolezni in čisti, za 5 kron 12 steklenic franko. Iz lastne izkušnje ga moremo vsakemu čitatelju priporočati.

Pišite takoj vsi po dopisnici trdki F. Čuden, Ljubljana, Prešernova ulica 1, naj Vam pošlje svoj bogato opremljeni cenik z žepnim koledarjem, ki ga dobite zastoj, in videli bode, da Vam ne bode žal. Več v oglasu.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Brno, 14. maja: 85, 50, 10, 61, 51.

Gradec, 14. maja: 2, 72, 43, 48, 6.

Linc, 17. maja: 43, 74, 26, 4, 38.

Preklic!

1562

Podpisana Lucija Šmid, posestnica v Podlomku št. 12, obžalujem vse žaljive besede, katere sem proti Josipu Šmid, posest. v Podlomku št. 9 izrekla in jih s tem preklicem kot neresnične. Lucija Šmid, posest. v Podlomku.

Preklic.

Podpisana preklicujem, da ni res, kar sem žaljivega govorila proti časti Frančiške Rode in se ji zahvaljujem, ker je odstopila od tožbe.

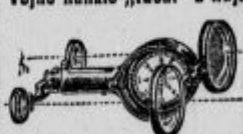
V Zalogu, dne 8. maja 1913.

1547

Frančiška Soklič.

Senzacijska novost!

Vojno kukalo „Ideal“ z najfin. optičn. brušen. lečami.



16 optičnih predmetov

ki so vsi spojeni v enega se popolnoma skup zlože, zvojitotega zelo pripravi ni za nositi v žepu. Vojno kukalo „Ideal“ je porabno za: turisti, operno kukalo za vsako oko, preiskavanje oči, vratu, nosu, mikroskop za objektivnim nosilec za: najmanjša živa bitja itd., kompas ki dobro kaže, čitanje, povečalno steklo, dvojno lupo za preiskovanje, daljnogled pripraven za vsako oko, steroskop, panoramo razglednice, fotografiji itd., zrcalo ki je vedno pri roki. Dostojni bil še nobeden aparat tako mnogostransko uporaben. **Cena kosu s popisom 3 K, 3 kosi 8 K.** Prodaja po povzetju izvoz novosti

M. Swoboda, Dunaj III/2, Hiessg. 13-404.

Vse obolelosti dihal

oslovski kašelj, kašelj, katar, influenza in astma

pljučne bolezni

Sirolin „ROCHE“

Izvrsten, blagodejen učinek tega izdelka se kmalu pokaže. Nadležno nočno potenje zgine. Tek in reditev se pospeši. Zdravilna moč Sirolin „Roche“ se je že 15 let dobro obnesla. Manjvredne ponaredbe in takozvani nadomestni izdelki naj se odločno zavrnejo in naj se zahteva izrecno Sirolin „Roche“ v orig. zavrtkih. Sirolin „Roche“ se dobi v vseh lekarnah za 4 K.